

Lidiya Pişenko

MÜZİK KÜLTÜRÜ

I.SINIF

MESLEKİ ORTA OKULLAR İÇİN

LİDİYA PİŞENKO

MÜZİK KÜLTÜRÜ

I.SINIF
MESLEKİ ORTA OKULLAR İÇİN
DÖRT YILLIK EĞİTİM

Üsküp,2022

Yorumcular:

Doç. Prof. Dr. Tihomir Joviç, “Aziz. Kiril ve Metodiy” Üniversitesi- Üsküp Müzik Sanatı Fakültesi-Üsküp.

Dr. Bekim Ramazani, “Kiril Peçinoviç” Lisesi - Kalkandelen

Anita Stankovska, “Jane Sandanski” Lisesi – Ustrumca

Orijinal baskının başlığı:

МУЗИЧКА КУЛТУРА

I ГОДИНА

СРЕДНО СТРУЧНО

ЧЕТИРИГОДИШНО ОБРАЗОВАНИЕ

Лидија Пшенко

Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri:

M-r Cömert Mula

Mesleki redaksiyon:

Doç. Dr. Aybeyan Selim, Uluslararası Vizyon Üniversitesi - Gostivar

Lektör:

Ahmetnafi İbrahim

Grafik ve teknik tasarım:

Leon Jingo

Evgeniya Pavlova

Başım yeri ve yılı: Üsküp, 2022

Bilgisayar teknik hazırlık:

Mirko Davidovski

Yayımcı:

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı

“Az.Kiril ve Metodiy” Sok.no. 54, 1000 Üsküp

MÜZİK KÜLTÜRÜ I.sınıf mesleki orta okullar için dört yıllık eğitim ders kitabının onaylanması ve kullanılması no.26-228/1 kararı ile 07.04.2021 tarihinden itibaren, Ulusal Ders Kitabı Komisyonu tarafından kabul edilmiştir.

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

78:37(075.3)

PIŞENKO, Lidiya

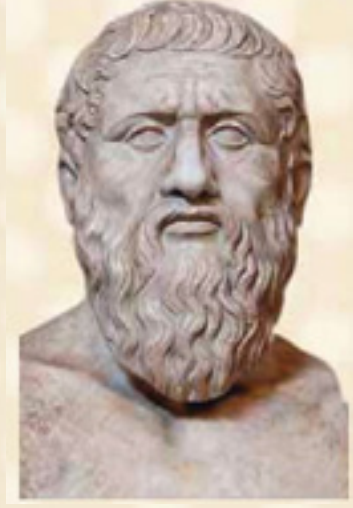
Мүзик күлтурү : Електронски извор : I.sınıf mesleki orta okullar için / Lidiya Pişenko ; [Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri Cömert Mula]. - Üsküp : Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2022

Начин на пристапување (URL): https://www.e-ucebnici.mon.gov.mk/pdf/Muzickakultura_1_turski.pdf. - Превод на делото: Музичка култура : I година средно стручно четиригодишно образование / Лидија Пшенко. - Текст во ПДФ формат, содржи 99 стр., илустр. - Наслов преземен од екран.

ISBN 978-608-273-053-0

COBISS.MK-ID 57941253

*“Müzik; evrene ruh, zihne kanatlar, hayal gücüne
uçuş gücü, hayata ve her şeye neşe ve tılsım veren
ahlaki bir yasadır.”*
(Platon)

*“Müzik belirsizliği belirleyebilir
ve bilinmeyeni ifade edebilir.”*
(Leonard Bernstein)

*“Beethoven size nasıl bir Beethoven
olduğunuzu söyler. Mozart ise insan
olmanın nasıl bir şey olduğunu anlatır.
Bah size Evrende nasıl
biri olduğunuzu söyler.”*
(Douglas Adams)

“Müzik aşkın gıdasıdır.”
(William Shakespeare)

ÖĞRETİM KONULARI

• TARİHTE MÜZİK •

• MÜZİK GELENEĞİ VE GÖRENEKLERİ •

„ODA NA RADOCTA“- NEŞEYE ŞARKI

Ode to Joy / An die Freude/ Neşeye Şarkı

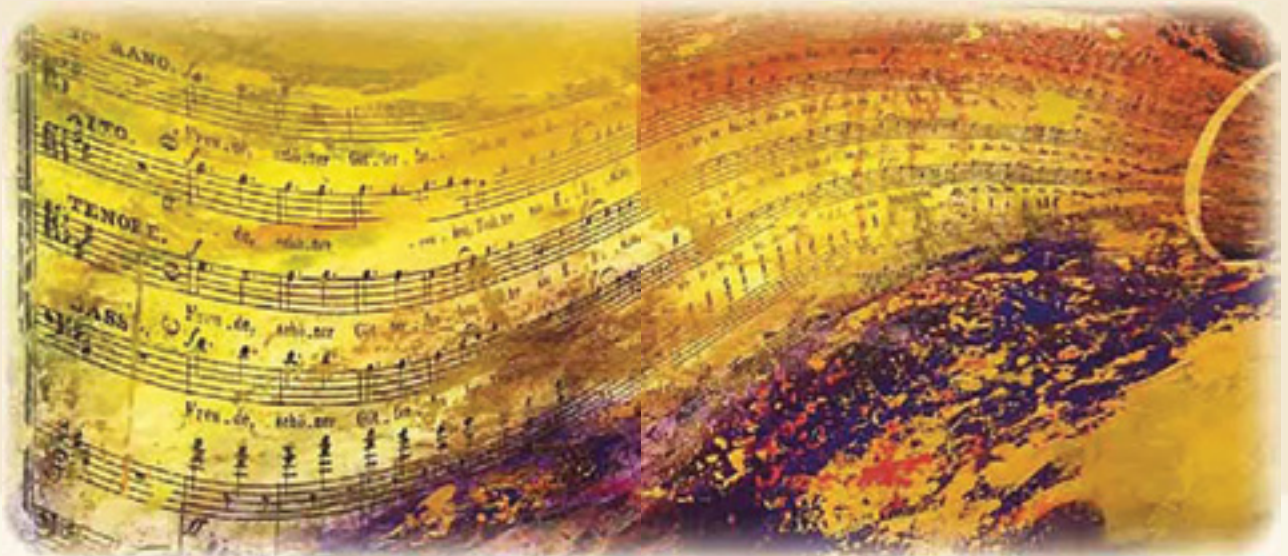
Şiler/Schiller
Allegro

Bethoven/Beethoven

Fre-ude, schö-ner Göt-ter-fun-ken, Toch-ter aus E - ly - si-um, Wir be-tre-ten feu-er-trun-ken
7 Himm li - sche, dein Hei - lig - thum! Dei - ne Zau - ber bin - den, wie - der, was die - Mo - de
12 streng ge - teilt; al - le Men - schen wer - den Brü - der, wo dein sanf - ter Flü - gel weit.

Kardeş olun ey insanlar,
Bunu ister Tanrımız!
Bu dünyada herşey geçer,
En son sana dost kalır.
İnsanlığa doğruluğa,
Göğsünü aç korkma sakın.
Hür doğmuştur insanoğlu,
Hür yaşamak hakkıdır

TOPLUMDA MÜZİĞİN YERİ VE ROLÜ

Müzik ve toplum ayrılmaz kavramlardır. Tarih öncesine geri dönersek, hem müziğin, dansın, şiirin, edebiyatın, resmin ve aynı zamanda sihrin, dinin ve kültürün kendilerinin senkretik sanatta yattığını fark edeceğiz. Sanat ve toplumun ortak bir kökü vardır, bu yüzden tüm uygarlıklar ve tarih boyunca müzik sanatının büyük önemi ve etkisi karşısında hiç şaşırılmamalıdır.

Platon'un dediği gibi müzik, yaratıldığı durum kadar iyidir, ancak kalitenin, müzikteki anlamlar ve değişiklikler ile içinde meydana geldiği ilgili kültürler arasında köprü kuran birçok kategoriden sadece biri olduğunu söyleyebiliriz. Müziğin kendisinin bir toplumu şekillendirmeye yardımcı olduğu söylenebilir; her zaman birlikte olduğunu ve birlikte kaldığını ve diğer sanatlarla birlikte, bir toplulukta güzel, iyi, doğru, izin verilebilir veya yasak, doğal veya yapay, popüler veya modası geçmiş olarak kabul edilen her şeyin belirlenmesinde kilit bir faktördür. Bir toplumun ruhu sanatta yatar ve en soyut sanat olan müzik, belki de onu en doğru şekilde yakalar.

Tarih boyunca müzik kendini diğer sanatlardan yavaş yavaş ayırmıştır. Antik çağda dans ve şiirle birlikte gelişmiştir. Orta Çağ'da, Avrupa uygarlığı müzik için dini ayinlerde uygulama buldu ve Rönesans'tan günümüze bağımsız hale geldi, anlaşılan her şeyden önce kültürde estetik bir rol üstlendi.

Bu, müziğin insanlarda yaratıcılığı teşvik ettiği anlamına gelir - hem onu besteleyen ve icra edenlerde hem de onu dinleyenlerde. Müzik eğlendirir ve özgürleştirir, eğer ki yaklaşırsa analitik olarak performansta hassasiyet ve beceri gerektiren bir matematik ve teknik seti olarak görülebilir. Müzik, ruhsal ve felsefi düşünce ve duyguları uyandırır ve insanların kendilerini daha iyi anlamalarını sağlar. Sizi yakınlaştırabilir ve neşelendirebilir, ancak aynı zamanda sizi rahatlatabilir. Genellikle insan rüyaları için bir sığınaktır.

Buna göre müzik bir iletişim aracıdır. İnsanları birbirleriyle değil, aynı zamanda yaşayan toplulukları dünyayla birbirine bağlar. Geçmişte, toplumlar yavaş değişirken, müzik tarzları ve akımları da yavaş yavaş değişti. Yüzyıllardır süregelen belli başlı müzik tarzlarından bahsedebiliriz. Ancak XIX, XX yüzyılda ve özellikle XXI yüzyılda müzik günden güne değişmekte, birbirine paralel bir çok farklı tür ve alt tür bulunmaktadır. Teknolojinin hızlı gelişimi, günümüzde çalınmakta olan hızlı tempolu, teknolojik müzik ile uyumludur. Müzik herşeye rağmen her zaman dünyanın ve zamanın bir yansıması olarak yaratılmaya devam ediyor.

Müziğe giden yolun uzun olduğu doğrudur. Bunu dinleyiciye (izleyiciye) iletecek bir yazara (besteci) ve bir sanatçıya (icracı) ihtiyacımız var. Ancak son zamanlarda teknoloji müziği farklı şekillerde yakalanmasını sağlamasına rağmen, konserler, müzik festivalleri vb. müzik etkinlikleri bu süreci en iyi canlı olarak temsil ediyor. Müzik defalarca yorumlanıp yeniden yorumlanabilir ve anlamı dönemden döneme, kişiden kişiye değişebilir.

TARTIŞMA SORULARI:

1. Müziğin toplumdaki yerini ve rolünü açıklayınız!
2. Müziğin insanların yaşamları üzerindeki etkisini tartışınız!
3. Müziği nasıl deneyimliyor ve anlıyorsunuz?

RÖNESANS

“ Rönesans ” – Yeniden doğuş

Rönesans temsilcileri

Francesco Petrarca
(yazar, şair)

Giovanni Boccaccio
(şair)

Leonardo da Vinci
(ressam, heykeltıraş, bilim adamı,
mühendis,mimar, anatomist)

Michelangelo Buonarroti
(heykeltıraş, ressam, mimar, şair)

William Shakespeare
(oyun yazarı, şair, oyuncu)

Şunları öğreneceğiz:

- Rönesans ve rönesans müziğinin, rönesans sanat eserleriyle karşılaştırılması;
- Rönesans'ta dünyevi ve manevi (dini) müzik arasındaki farklar;
- Müzikal rönesansın temsilcileri;
- Rönesans enstrümanları.

Yeni terimler:

MADRİGAL | MİSSA | LAUTE | ORGLES

RÖNESANS MÜZİĞİ

XV - XVI yüzyıl

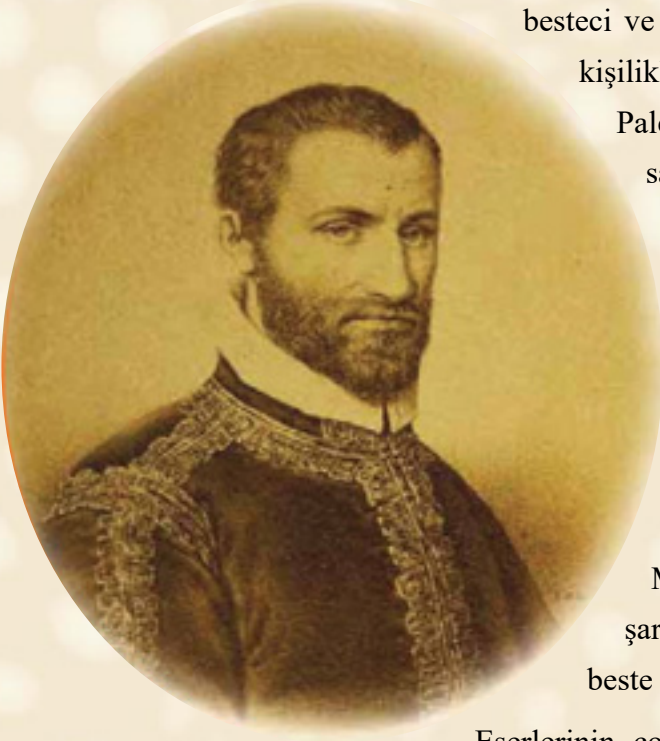
Rönesans (Diriliş) İtalya'da ortaya çıktı ve ardından Batı Avrupa uygarlığının çoğuna yayıldı. Erken (1400–1500) ve Geç Rönesans (1500–1600) olarak ikiye ayrılır. Rönesans, hem sosyal hem de sanatsal düzeyde son derece önemli bir dönüşüm ve yeniden değerlendirme dönemini temsil eder; bu, her şeyden önce, sosyal hayatta daha önce baskın olan maneviyata (dindarlığa) karşı laikliği (dünyasallık) merkezlemeye odaklanır. Katolik Kilisesi'nin kilise üzerindeki etkisinin azalması, eski estetik ideallerin yeniden popülerleşmesiyle, ardından bir insan kültürüyle (hem zihinsel hem de fiziksel olarak) ve ek bir yaratıcı ve eğlencesel ifade kaynağı olarak folklorla dönüşle sonuçlanır.

Sandro Botticelli (1445-1510)
La Primavera (Bahar)

(Diğer bilimsel buluşların yanı sıra) Gutenberg'in ilk matbaasının ortaya çıkmasıyla desteklenen bu tür istekler, 16. yüzyılda kaçınılmaz müzikal rönesansa yol açtı. İlk notaların basımı, genel kültürün bir parçası için okuma ve temel müzik bilgisi veya okuryazarlığı anlamına gelir. Böylece müzik, halkın orta ve alt katmanlarına yaklaşmakta ve onun dünyevi oyunculuğu, madrigal, frotola, vilanella, serenat, canzona, şanson, ballad ve benzeri formlarda yavaş yavaş dini kompozisyonlara da sızmaya başlıyor. Sadece Latince değil halk arasında da söylenmeye başlanan vokal (a-capella) kilise müziğinde çok sesli anlatım biçimi baskındır. Manevi (dini) yaratımları - kitleleri ve motifleri kalıcı olarak dönüştürür.

Giovanni Pierluigi de Palestrina

Giovanni Pierluigi de Palestrina (1525-1594), İtalyan besteci ve XVI.yüzyılın ikinci yarısından en etkili müzik kişiliklerinden biridir, Kilise müziğinin “altın çağı”.

Palestrina kasabasında doğdu, ondan sonra o isme sahiplendi. Çok genç yaşta papalık kapeli korosuna girer ve müzik eğitimini Goodimel Okulu’nda alarak, burada olağanüstü bir polifonik teknik kazanır. İlk önce Palestrina kilisesinde orgculuk yaptı, sonra koro şefliğini ardından Roma’ya taşındı ve orada (katedralde “Aziz Peter”), şarkı söyleyen bir pedagog ve çocuk korosunun lideri olarak görev yaptı. Papa II. Marcel’in yardımıyla Vatikan Sistine Kapelinde şarkıcısı olur ve aynı zamanda, zamanının çoğunu beste yapmak için ayırır.

Eserlerinin çoğu Gregoryen’e dayanmaktadır. Melodiler ve onun kontrpuan (polifoni yöntemi -çok seslilik) tekniği, zamanında o ölçüde mükemmel kabul edilir, hatta “Müzik Prensi” olarak adlandırıldı. Yazdığı kitleler (çeşitli kaynaklara göre, 13 kitapta yayınlanan sayıları 94’ten 105’e kadar) farklı formları gösterir - dört sesli basit kompozisyonlardan altı veya sekiz sesli tam döngüler. En ünlü eseri, “Mass of “Papa Marcello” bunlardan biridir. Mottes (yaklaşık 300), Palestrina’nın çalışmalarında bir sonraki türdür. madrigaller, mezmurlar ve magnifilerden oluşan iki kitabı onun gölgesinde kalan eserlerdir.

Orlando di Lasso

Orlando di Lasso (1532-1594) Mons şehrinde doğdu (Flanders, kuzey Belçika). Çocukluğunda kilise korolarında şarkı söyleyerek güzel sesiyle iz bırakır. Daha sonra Avrupa'nın çeşitli şehirlerinde çalışır.

Roma'da katedrallerden birinde kilise orkestsre şefliği ve rehber olarak çalıştı, hayatının geri kalanını Münih'te (Almanya) geçirdi. Müzik ve sanatta ünü boyunca yayılmış, otorite çevreleri giderek arttı, fakat Avrupa'da görkemi "Belçikalı Orfeus" ile şahlandı.

Laso öncülerinin yarattığı en iyi eserlerini okudu ve öğrendi (Hollandalı, Fransız, Alman ve İtalyan besteciler) ve kendi tarzını yaratmaya çalıştı. Bu amaçla besteci bazen değişik tür otifleri kullandı (halk türküleri, dans temaları), böylece kilise ve laik gelenekleri birleştirdi.

Echo-Song
"Oia! o che bon eccho!,
For Double Chorus of Mixed Voices

English version by
Nigmand Spaeth

Orlando di Lasso
Arranged for Concert Use by
Wilhelm Widmann
dim.

Andante

Soprano
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Alto
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Tenor
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Bass
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Andante

Soprano
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Alto
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Tenor
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Bass
Ho there! Oh hear the ech-o!
O - la! o che bon ec-cho!

Oh, what a joke!
Pi-gli-a-mo-e!

Hey!

Hey, ne güzel bir yankı! Hadi deneyelim, memnun oldum!

Ha ha ha ha ha! İle

hepimiz gülüyoruz! Eh, iyi

arkadaşım! Ne istiyorsun?

bana şarkı söylemeni istiyorum

bir

şarkı.

Neden? Niye?

Neden evet?

Neden?

Çünkü istemiyorum.

Neden istemiyorsun?

çünkü sevmiyorum

Lasso'nun polifonik tekniği becerikli ve karmaşıktı ve özellikle madrigallerde başarılıydı. Petrarca, Tasso, Transillo ve karakterlerinin psikolojisini detaylandıran diğer İtalyan şairlerin dizeleri üzerinde çalıştı. En ünlü eserlerinden biri, 1581'de bestelediği, aşk içerikli, İtalyanca yazılmış dört bölümlü bir koro için vilanella serenatı "Matona mia cara" ("Benim canım Sevgilim")'dir.

Lasso, tüm zamanların en üretken bestecileri grubuna aittir: eserlerinin sayısı 2000'in üzerindedir, bunlardan 530'u motetti, 175 İtalyan madrigal ve villanelis, 150 Fransız şansonası, 90 Alman lid'i, aşk şarkıları ve 60 ayin ve diğerleri.

DÜNYACA MÜZİK FORMLARI

- **Madrigal** - en yüksek melodik çizginin giderek daha fazla tercih edildiği, diğer melodik çizgilerin ise akor eşliğinde onu takip ettiği polifonik / çok sesli bir form'dur. Müzikal konuşma ve çeşitli konularda güçlü gerçekçi özellikler içerir. Başlangıçta sadece vokal olarak görünür ve daha sonra enstrümantal bir eşlik takip alır. İtalyan kökenli bir form'dur.
- **Vilanela** - İtalya'da ortaya çıkan hafif,bazen komik, bir İtalyan laik (din) vokal müziği biçimidir .
- **Serenat** - sevilen birinin, arkadaşın, önde gelen kişinin veya olayın onuruna gerçekleştirilen hafif, sakin, İtalyan bir kompozisyondur. Genellikle aşk içeriklidir ve akşamları, samimi bir atmosferde, bir erkek tarafından, bir telli çalgı eşliğinde söylenir (gitar, ud, mandolin).
- **Şanson** - Fransa'da ortaya çıkan aşk temalı vokal ve vokal-enstrümantal çalışma.
- **Frotolla** - en yaygın olarak bir ana melodik çizgi üzerinde, üç ila dört ses ile gerçekleştirilen basit bir şarkıdır.Madrigalin öncüsü olarak kabul edilir.

MANEVİ (DİNİ) FORMLAR

- **Ayin** - Hıristiyan Batı (Katolik) ibadetinin, duasının, müziğin merkezi bir parçası her devirde var olan ve çok sesli bir eserdir.
- **Motet** - Latince metinle yazılmış çok sesli bir koro a capella (yalnızca koro icrası) kompozisyonu (genellikle İncilden), taklit (imitasyon) ilkesine dayanmaktadır.

Rönesans'ta temel müzik türü olan a capella (yalnızca koro icrası) olan vokal müziğin yükselişinin yanı sıra, üflemeli çalgıların, vurmali çalgıların ve kemanın öncüllerinin hakimiyeti ile elbette enstrümantal müzik de gelişiyor. (viyola da braça) ve çello (viyola da gamba'ya).

Viyola da braça

Viyola da gamba'ya

• **Lauta** - eşlik eden veya solo bir enstrüman ve ud'a benzer olarak popülerlik kazanan oryantal kökenli telli bir müzik aleti'dir. İlk önce 11 telli, 16. yüzyıldan sonra ise sayıları 24'e yükseldi.

• **Kilise orgları** - Nefesli çalgılar - manevi (dini) müziğin en büyük karakteristiklerinden biri olan bir aerofon enstrümanıdır. Çok sayıda, farklı uzunluk ve genişlikte ahşap veya metal borudan oluşurlar, buna göre ses tonu elde edilir. Birkaç tüşlü klavyeden ibarettir, kim ki ayak klavyesi olandan -pedal klavye, en derin tonları çalmak için kullanılır. Eskiden katedrallerin özelliği idi, ancak daha sonra bazı büyük konser salonlarına dahil edildi.

Bilgi testi:

1. Rönesans müziği'nin temel özelliklerini listeleyiniz!
2. Manevi (din) ve dünyevi müziklerin oluşma nedenlerini açıklayınız!
3. G.P de Palestrina ve O.di Lasso'nun hayatı ve eserleri hakkında kısaca bir bilgi veriniz!

Müzik dinlemek:

Giovanni Pierluigi de Palestrina "Mass of "Papa Marcello" - parçalar
Orlando di Lasso "Benim canım Sevgilim"
" Orlando di Lasso "Yankı"

BAROK

Barok temsilciler

William Harvey (doktor)

İsaak Nyuton
(fizikçi, matematikçi, astronom,
kimyager)

Benjamin Franklin
(devlet adamı, filozof, fizikçi,
ekonomist ve yazar)

Diego Velaskez
(ressam)

Rembrandt van Rijn
(ressam)

Jean-Baptiste Moliere
(yazar)

Jean Lafontaine
(yazar)

Daniel Defo
(yazar)

BAROKTA MÜZİK

Şunları öğreneceğiz:

- barok ve müzikal barok;
- barok müziğin temsilcileri;
- Johann Sebastian Bach ve Georg Friedrich Handel'in hayatı ve eserleri.

Yeni terimler:

FÜG | ORATORYO | KLAVSEN | KEMAN

Barok - *barroco* (Portekizce), *barrueco* (İspanyolca) düzensiz, işlenmemiş inci anlamına gelen bir kelime olup olumsuz anlamda kullanılmış - abartılı kullanılmış, yapay sanat eserleri. Daha sonra, barok terimi, Rönesans'ı miras alan zengin bir şekilde dekore edilmiş ve ustalıkla hazırlanmış sanatsal duyarlılığı ifade etmeye başladı.

Her şeyden önce mimaride ve güzel sanatlarda egemen oldu ve N. A. Pluşe ve J.J Ruso, 18. yüzyılda belirli bir müzik tarzını tanımlamak için bu terimi kullanan ilk kişilerdi.

Barok müziğin sınırları oldukça belirsizdir - Palestrina ve Lasso yılı (1594) veya ilk operanın yapıldığı (1598) yılı başlangıç olarak kabul edilirken, Bah yılı (1750) sonu olarak kabul edilir. Barok, Hugo Rieman'a göre Barok müzik 1600'den 1750'ye kadar sürdü ve Manfred Bukofzer'e göre 1580'den 1730'a kadar ve böylece Barok üç döneme ayrıldı.

BAROK	ERKEN	ORTA	İLERİ DÖNEM
Zaman dilimi	1580-1630	1630-1680	1680-1730
Temsilciler	Klaudio Monteverdi	Antonio Vivaldi	J.S.Bach, G.F.Hendel
Müzik formları	Monodi Opera	Süit Sonat Konser	Oratoryo Kantat Füg Sonat Konser
Karakter	İHTİŞAM - BOYUT - PARLAKLIK - SÜSLEME		

XVI. yüzyıldan XVII. yüzyıla geçiş, melodi, armoni, ritim, çalgılar, müzik formları ve benzeri değişiklikleri beraberinde getirdiği için müzik tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak bilinir.

Müzikal barok akımının başlangıcını simgeleyen dönüm noktalarından biri, çeşitli sanatsal fenomenlerin birleştiği bir müzikal sahne eseri olan operanın ortaya çıkışıdır.

BESTECİ	OPERA	YIL	İLK
Jakopo Peri	“Defne”	1597 yılı	Sadece iki fragman parçası korunmuştur
Jakopo Peri	“Eurodik”	1600 yılı	Birinci korunmuş opera
Klaudio Monteverdi	“Orfey”	1607 yılı	Birinci önemli opera

Rönesans modları'nın tamamen yerini alan Major ve minör gamları (dur ve moll dizileri) giderek daha fazla kullanılıyor, melodik çizgilere arpej akorlar hakimdir, ses aralığı genişler, uyumsuzluğun serbest tonları fark edilir, kromatikler, süslemeler vb yenilikler görülür. Ritim sürekli motorik ve kısa nota değerleriyle titreşir ve polifoni (çok seslilik) icatı üst seviyeye ulaşır, özellikle kanondaki kontrpuan (çok seslilik), füğde ve invensnyondaki tekniği ile doruk noktasına çıkar.

Vokal ve enstrümental solistlerin ortaya çıkmasıyla birlikte, birey, virtüözlüklerini ifade etmek için toplulukta ön plana çıkarılır. Enstrümanlar giderek daha sık geliştiriliyor ve böylece enstrümental müzik daha çok bestelenmeye başlar. Bu klavyeli enstrümanlardan piyanonun öncüsü olan klavsen hakimdir.

Yaylı çalgı yapımcıları Stradivari, Amati ve Gvarneri aileleri en ünlüleri arasındadır.						
Baroktaki en yaygın müzik formları şunlardır:	opera	kantat	oratoryo	ayin	pasi	füg
Enstrümental	füg	süit	solo konseri	prelude	tokat	pasakalya

Barok müziğin en ünlü temsilcileri

Klaudio Monteverdi

Arkancelo Koreli

Jan-Batist Lili

Henri Persel

Fransoa Kupren

Antonio Vivaldi

Jan-Filip Ramo

Aleksandro Skarlati

Johann Sebastian Bach

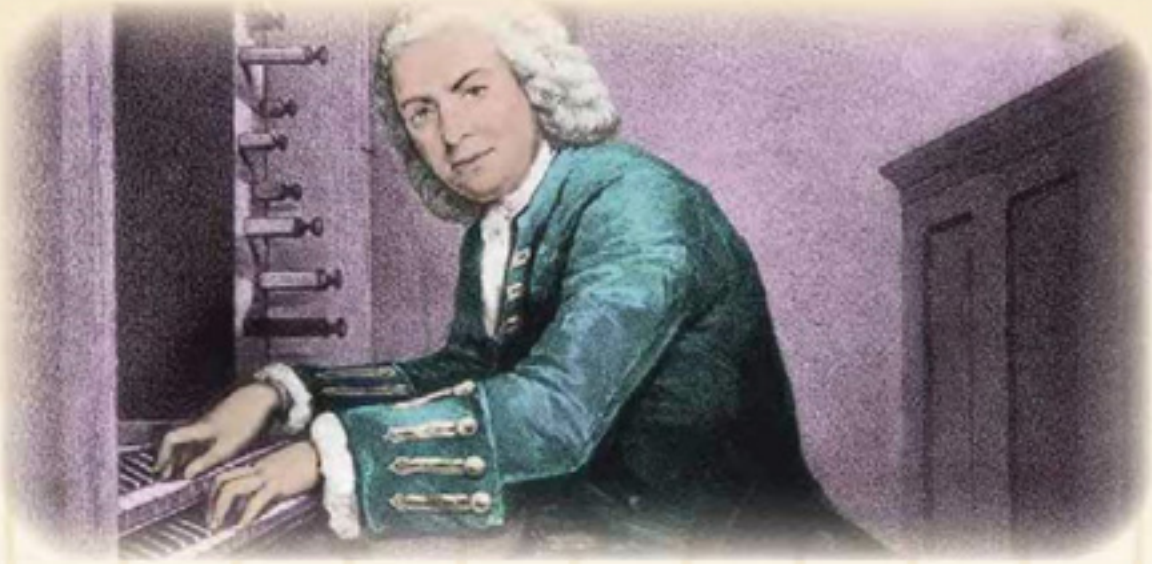
Johann Sebastian Bach (1685 - 1750)

Alman besteci, orgcu, tüm zamanların en büyük müzisyenleri, “ustalar üzerinde usta” olarak da adlandırılır.

Eisenach'ta müzikal bir aileden doğdu. Okulu bitirdikten sonra Almanya genelinde çoğu şehirlerde daha çok orgcu ve kemancı olarak çalışır. Nihayi kalacağı yer olan Leipzig'de müzik direktörü pozisyonuna gelerek ömrünün sonuna kadar orada çalışır. Eserlerinin karmaşıklığı, bugün zaman'ın en usta besteciler olarak kabul olsa da eserleri çok sonradan keşfedildi. Zamanında yaratırken, sadece ortalama tanıma ödüllerine ulaştı.

Bach'ın tüm yaşamı boyunca çok polifonik (çok sesliliğin) ve armoni'nin yönettiği mükemmel yöntemle, diğer nesillere bir örnek ve öğretmen olarak kaldı. Birçoğu kilise bestelerinden oluşan çok sayıda eseri ve neredeyse Johann Sebastian

Bach hepsini ya eğitim amaçlı ya da siparişe göre oluşturulmuş ve bir yere indirgenmiştir: 220 kantat, oratoryolar, dört adet pasi betse, altı adet branderbur konçertosu, iki adet keman için konçerto, çift keman için bir konçerto, yedi adet piyano konçertosu, barok sonatları, preludiumlar, fügler, tokatlar, iki ve üçsesli invensiyonlar vb. Bunların çoğu kilise orgları, klavsen enstrümanı, keman ve piyano için bestelenmiştirler.

Georg Friedrich Handel

Georg Friedrich Handel (1685 - 1759) bir Alman-İngiliz besteci, orgcu, klavsenici ve Barok'un tipik bir temsilcisiydi. Çağdaş Bach'ın karmaşık üslubunun aksine, Handel bu müzikal yönü daha basit ve daha iletişimsel bir şekilde sunar.

Elbette bu tarz onun yaşamının da bir yansımasıdır. Bach Almanya'dan hiç ayrılmamışken, Avrupa'ya seyahat eden ve birçok farklı müzik geleneğini öğrenen Handel, uluslararası bir besteci olarak kabul edilir. Halle'de müzikle ilgisi olmayan bir ailede doğdu, ama buna rağmen babasının müziğe karşı çıkması, annesinden aldığı büyük destekle amacına ulaşmayı başarır. Hamburg Orkestrası'nın bir üyesi oldu ve daha sonra İtalya'da beste tekniğini mükemmelleştirdi. Son görevi, kaldığı Londra Operası'nın direktörüdür ve burada hayatının sonuna kadar bu görevi üstlenir.

Eserleri arasında 40'tan fazla opera, aralarında "Mesih" in öne çıktığı 30'a yakın oratoryo, kantatlar, barok sonatlar, org ve orkestra konserleri, 12 konser, op. 6, flüt, obua, fagot, keman ve piyano eserleri için konçertolar. Handel'in klasik oratoryo türünün yaratıcısı olarak kabul edilmesi özellikle dikkat çekicidir.

Handel'in "Mesih" oratoryosu'nun çok popüler olduğunu söylüyorlar ki, beylerin performanslarına kılıçsız, kadınlara kabarık eteksiz katılmaları ve böylece daha fazla seyirciye daha çok yer açılacağı tavsiye edildi.

• **Füg** (*fugare*-avlanma, kovalama, koşma) - bir veya daha fazla temanın tüm seslerde taklit (imitasyon) ilkesine göre ve belirli bir modülasyon planına göre uygulandığı çok sesli bir eserdir. Füg, barok enstrümantal ve vokal-enstrümantal polifoninin en önemli ve mükemmel şeklidir. Genellikle 3 veya 4 ses için, daha az 2, 5 veya daha fazla ses için bestelenir. Füg konusu ilk kendini temel tonalitede sunar ve sonra ikinci ses onu quinta (5 ses) daha yüksek veya quarta (4 ses) düşük aralık için alır ve üçüncü seste temel tonalitede veya tekrar icra etmek için alır. Besteci J. C. Bach, füğ'ün eşsiz yaratıcısı olarak kabul edilir.

Tocatta and Fugue in D Minor

J.S. Bach
Arranged by Stuart Carlson
Edited by Stephen Shipps

Tocatta

Adagio ♩ = 69

Violin

ff

5

p *f* *p*

rit.

11

Prestissimo ♩ = 160

f *p*

• **Oratoryo** - solist, koro, orkestra ve bazen okuyucular için vokal-enstrümantal bir çalışma. Başlangıçta manevi, dini bir metinle birlikteydi ve daha sonra seküler bir metinle ortaya çıktı. Operaya benzer, dramatik bir etkiye sahiptir ve bir konser sahnesinde icra edilir. Barok'ta en belirgin hatip müziğinde bir kişi Handel'dir.

• **Klavs en / A harpsichord** (İtalyanca: clavicembalo, Almanca: Çembalo, klavyeli bir müzik aleti, piyanonun öncüsüdür. En çok Barok dönemde kullanılmıştır. Ses, enstrümanın içindeki telleri çeken tuşlara dokunarak üretilir, gitar sesine benzer bir ses üretir.

• **Keman** - diğer tüm telli çalgılara kıyasla en yüksek tonları üreten dört telli bir yaylı çalgı.

Gövde (vücut, gövde, rezonans kutusu), boyun ve kafadan, tellerin sıkıldığı dört akord kulağından oluşur. Keman, gerilmiş, işlenmiş at kılı ile tahta bir çubuktan yapılmış bir nesne olan yay ile çalınır.

Yayın tellerden geçirilmesiyle ses üretilir.

Bilgi testi:

1. Barok müziği'nin meydana gelmesi için, olan verileri söyleyiniz!
2. Barok müziğin görünümünü şu şekilde tanımlayınız: o dönemin diğer sanatlarıyla karşılaştırma!
3. J.S. Bach ve G. F. Handel'in yaşamları ve çalışmaları hakkında kısa bir genel bakış yapınız.

Müzik dinlemek:

Parçalar:

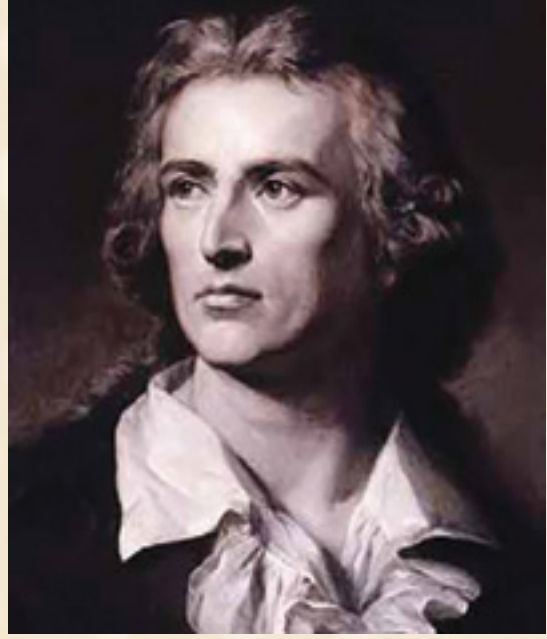
- J. C. Bach Tokata ve d-moll 'da füğ - orglar için
G. F. Handel, "Mesih" oratoryosu ("Hallelujah")

KLASİZİZM

Klasisizm'in temsilcileri

Jacques-Louis David,
(ressam)

Friedrich Schiller,
(şair, oyun yazarı)

Jean Jacques Rousseau,
(filozof, yazar, besteci)

Jonathan Swift,
(hicivci, yazar)

Klasisizm (classicus - birinci sınıf, örnek, zamansız), 1730'dan 1820'ye kadar süren ve tematik olarak tüm müzik öncüllerinin en iyi ve en zamansızını özetlemeye çalışan sanatsal ve dolayısıyla müzikal yönün adıdır. Mücevherleriyle tanınan geç Barok'un (Rokoko / Klasik Öncesi - 1720-1770) aksine, klasisizm netlik, denge ve sadelik için çaba gösterir. Eserler orantılı ve uyumlu olmalı, klasik güzelliğin bir ifadesi olmalıdır.

Bu tür görüşler, 1776'da Amerika Birleşik Devletleri İnsan Hakları Bildirgesi'nin kuruluşu ve 1789 Fransız Devrimi gibi günün siyasi, felsefi ve sanatsal ikliminden de etkilenir. Akılcılığın hakim olduğu, kozmopolitlik fikri ve eski ideal güzelliğin yeni canlanması, günümüzdeki tüm yaratıcılar için bir örnek olarak basit ama eşsizdir.

Jacques-Louis David - Horacio'nun Yemini, 1784 yılı

Şunları öğreneceğiz:

- klasisizm ve klasisizmde müzik;
- müzik klasisizminin temsilcileri
- senfoni ve yaylı çalgılar dördlüsü'nün görünümü.

Yeni terimler:

SENFONİ | YAYLI DÖRTLÜSÜ | ARYA

KLASİSİZMDE MÜZİK

Erken klasisizm, müzik temsilcileri

Luigi Boccherini

Johann Stamitz

Carl Filipp Emanuel Bach,

Sanat eserinin katı bir şekilde yapılandırılması, evrenselliğinin yanı sıra dayanıklılığını ve kalitesini de garanti eder. Bu estetik kural, en ünlü üç klasik bestecinin dehasının yüzeye çıkmasına izin verdi - geç dönemde yaratılan Viyana klasikleri (1770-1830), Franz Josef Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart ve Ludwig van Beethoven.

Polifoni yerine, homofon müziği (homofoni) giderek daha sık ifade edilir, simetri ve periyodiklik'te hareketlilik hesabı reddedilir. Klasik orkestra senfonisi, konçerto, keman, piyano sonatı ve yaylı çalgılar dördlüsü, klasik dört boyutlu form olarak önde gelen formları olarak: Allegro-Adagio-Menuetto-Finale (Allegro) küçük istisnalar gibi, mesela Beethoven'ın Menuetto yerine Scherzo'yu yerleştirmesi. En yaygın enstrümanlar: keman, klavye, piyano, klarnet, obua ve flüt'tür.

Mannheim Sarayı

Franz Josef Haydn

Franz Josef Haydn (1732-1809), Avusturyalı bestecisi, senfoni klasik ve yaylı çalgılar dördlüsü kurucusudur. Çocukken güzel sesiyle dikkat çeker ve 18 yaşına kadar ünlü bir Viyana korosunda şarkı söyler. Şöhret kazanmadan ve Eisenstadt'taki Kont Esterhazy'nin mahkemesinde istihdam edilmeden önce, müzik formlarında ustalaştı, birkaç müzik aleti çaldı ve çeşitli şehirlerde çeşitli pozisyonlarda çalıştı ve bu pozisyonda 30 yıl kaldı.

Eserlerinde halk motiflerini tanıtır, Almanca, Fransız ve Macar melodileri ve eserleri tanıtır, yaklaşık olarak 120 senfoni, 24 opera, 100'ün üzerinde piyano sonatları, 70'den fazla yaylı çalgılar dördlüsü, 35 piyano, keman ve çello üçlüsü, 30 telli tria, 9 piyano, 9 keman ve 6 çello konçertosu. Aynı zamanda dini temalı eserlerin de yazarıdır - 14 ayin ve 2 oratoryosu'dur.

Wolfgang Amadeus Mozart

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) Avusturyalı besteci ve tüm zamanların en ünlü müzisyenlerinden biri'dir. Dehanın ünü onu daha da ileriye taşıdı ve erken çocukluktan itibaren: müzikal bir ailede doğdu, 4 yaşında çalmaya ve beste yapmaya başladı, böylece "mucizeden bir çocuk" lakabını aldı. Yetenekli bir kız kardeşe, babasının himayesi altında, birkaç Avrupa ülkesinde konserler düzenledi ve daha sonra farklı şekillerde kazançlar elde etti: Aracılığıyla önde gelen kişilerin önünde bahçelerde çalmak, konserler vermek ve sipariş üzerine besteler yapmak. Eksantrikli (garip) ve çalkantılı bir hayat yaşadı, evlendikten ve Viyana taşındıktan sonra, 35 yaşında sağlık ve finansal problemler yüzünden hayatını kaybetti.

Mutlak işitmeye, olağanüstü hafızaya ve hızlı bir şekilde besteleme yeteneğine sahipti. Yaratıcılık

açısından çok zengin müzik türlerinde kapsamlı bir şekilde öne çıkan yaklaşık 600 eser: 41-53 senfoni, 22 opera, 105 minuet, 56 Alman dansı, 40 şarkı, yaylı çalgılar dördüleri, piyano üçlüleri, sonatlar, yaylı beşliler, çeşitli enstrümanlar için 50'den fazla konserler, oratoryolar, ayinler ve bitmemiş bir ağıt, bıraktı.

“Müzik notalarda değil, aralarındaki sessizliktedir.”
Wolfgang Amadeus Mozart

Ludwig van Beethoven

Ludwig van Beethoven (1770-1827), Alman besteci, en evrensel, tüm zamanların en önde gelen yaratıcılardan biri'dir. Erken yaşta bağımsız olmaya ve birden fazla enstrüman çalarak ve beste yaparak geçim kaynağı kazanmaya mecbur kaldı. Mozart ve Haydn ile Viyana'da tanıştı ve ondan sonra oraya taşındı. Genç yaşında işitme duyusunu kaybetti, bu da beste yapma mesleğinin onun için daha da zorlaştığı anlamını taşıdı, ancak yine de ondan vazgeçmedi.

Gözlerden uzak bir hayat yaşadı ve ana ilham kaynağı işini demokratik ideallerde buldu. Fransız Devrimi ve halkının sahip olduğu saygı onun için ilham kaynağı ve yaşama sevinci oldu. İlginçtir ki ölümü 1827de, fakat 1830 yılında klasisizmin sonunu ilan ediyor gibiydi. Buna rağmen hayatının sonlarına doğru Beethoven'de zaten romantik eğilimler fark edilmeye başlanmıştı.

Bu zaten onun içinde klasik müzik kurallarının sürekli ihlal edildiği görülmektedir. Yani, onları o kadar iyi yönetti ki, harmonik ve formal değişiklikleri kendisine bireysel ve biçimsel olarak izin verdi. En ünlü eserleri genellikle kendini özellikle ayırt ettiği üç alandan birine

aittir. - senfoniler (toplam 9), 16 yaylı dördüsü ve 32 piyano sonatı. Ayrıca 1 opera, keman için 10 sonat yazdı, 5 viyolonsel sonat, 9 piyano üçlüsü, 5 piyano konçertosu, 1 keman konçertosu, 11 uvertür, 2 ayin, piyano varyasyonları, oratoryo, kantatlar, oda müziği, danslar, şarkılar vb.

• **Senfoni** - genellikle dört paragraftan oluşan, hızlı-yavaş-orta derecede hızlı tempolu, klasisizm zamanında mükemmelleştirilmiş enstrümantal bir kompozisyonudur. Büyük bir müzik topluluğu tarafından gerçekleştirilen, hemen hemen her tür çalgıyı içeren, hiçbirinin diğerine baskın gelmediği, tümü eşit olarak temsil edilen bir senfoni orkestrası. İstisnai durumlarda besteciler eserin son paragrafına koro sunabilir, mesela Beethoven'ın 9. senfonisi "Neşeye şarkı" da sunduğu gibi.

• **Yaylı Çalgılar Dörtlüsü** - yaylı çalgılar çalan dört müzisyenden oluşan küçük bir topluluk - iki keman, bir viyola ve bir çello (ve icra ettikleri kompozisyon aynı isim taşır - yaylı dörtlüsü (kuartet)).

Beethoven'ın zengin ve kibirli kardeşi besteciye yılbaşı selamlarını gönderdi. Sonunda, "Johan van Beethoven, mülk sahibi" imzasını attı. Besteci tebrik kartını geri verdi ve arkasına şöyle yazdı - "Ludwig van Beethoven, beyin sahibi."

Müzikal örnek:

Yaylı Dörtlüsü no. 62, C-dur, ikinci paragraf, F. J. Haydn
(bugün Alman Ulusal Marşı olarak bilinen bir melodi).

“Sihirli Flüt” operasından Aria, V. A. Mozart

Alman zingpel operası “Sihirli Flüt”ün prömiyeri 1791’de Viyana’da yapıldı, iki perdede (14 resim) konuşma bölümleri, müzik noktaları, arylar vb. kombinasyonlarla yapıldı. Dramatik aksiyon, masallardan uzak bir ülkede geçen fantastik bir hikayeye dayanıyor. Rahip Sarastro tarafından temsil edilen iyilik ve adalet arasındaki mücadeleden ve Gece Kraliçesi tarafından yönetilen yeraltı dünyasının kötülüğünden bahseder. Sihirli flüt, sihirli güçleri olan ve dolayısıyla herkesin onun için savaşıma sebebi olan, aslında yaşam boyu bizi takip eden müziği simgeleyen bir nesnedir. Gece Kraliçesi’nin seslendirdiği arya, yalnızca üst düzey koloratur soprano tarafından icra edilebilen, ses perdesi ve icra tekniği nedeniyle en zor solo bölümlerden biridir.

Senfoni No. 5, op. 67, c - moll’da “Kader Senfonisi”,

I. paragraf, L. V. Beethoven

Senfoninin prömiyeri 1808’de Viyana’da yapıldı ve toplam süresi yaklaşık 30 dakikaydı. Başlangıç karanlık ama kararlı, umut ışığı bir fırtınadan geçerken mücadele ve ruhla doluydu. “Kaderin kapıyı nasıl çaldığı” ile ilişkili olan ilk gerekçeye dayanarak, ilk paragrafın tamamı geliştirilmiştir. Bu motiv tüm çalışmayı birleştirir. Tema kaygı ve endişe dolu, ardından yeni bir melodi (ikinci tema), yumuşak, parlak, kemanlarla çalınıyor ve tekrarlanan son bölümde etkileyici bir bölümü tanıtmak için obua ile çalınır.

Symphony no 5, in C minor

Beethoven

Bilgi testi:

1. F. J. Haydn ‘nin en ünlü eserlerini listeleyin!
2. V. A. Mozart ve L. V. Beethoven’in hayatlarını ve derledikleri eserlerden bir karşılaştırma yapınız.

Müzik dinlemek (parçalar):

Franz Josef Haydn: Yaylı Çalgılar Dörtlüsü Parçası
Wolfgang Amadeus Mozart: operadan bir arya “Sihirli Flüt”
Ludwig van Beethoven: Senfoni No. 5, op. 67, c-moll’da I paragrafı

ROMANTİZM

Romantizm, XIX. yüzyılda klasisizme tepki olarak ortaya çıkan sanatsal yönün adıdır. Fransız Devrimi'nden ve o sırada Avrupa ve dünyadaki diğer benzer siyasi olaylardan ilham alan Romantizm, sefelinin rasyonalist ve kozmopolit ideallerini şiddetle reddetti. İlk milliyet fikirlerini formüle eder ve baskıcı toplum ile birey arasındaki çatışmaya odaklanır. Bireysellik ön plana çıkıyor.

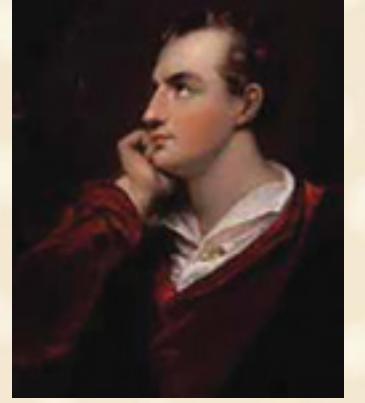
Romantizmin temsilcileri

Francisco Goya
(ressam)

Johann Wolfgang von Goethe,
(şair)

George Gordon Byron
(şair)

Mary Shelley,
(şair)

Aleksandar Sergeyeviç
Puşkin, (şair)

George Kum,
(yazar)

Şunları öğreneceğiz:

- romantizm ve müzikal romantizm;
- müzikal romantizmin temsilcileri;
- Romantizm döneminden icracı topluluklar;
- solo şarkının ve senfonk şiir'in görünümü.

Yeni terimler:

SOLO-ŞARKI | SENFONİK ŞİİR | KONSER | BALE

Romantizmin müzikal temsilcileri

Felix Mendelssohn

Robert Schumann

Peter İlyiç Çaykovski

Edward Grieg, Franz Liszt, Frédéric Chopin, Johannes Brahms, Hector Berlioz, Clara Schumann, Mikhaıl İvanoviç Glinka, Alexander Borodin, Modest Petroviç Mussorgsky, Nikolai Rimsky-Korsakov, Bedzih Smetana, Antonyn Dvorak.

**“Müzik bizi biz yapan şeydir.
insan ırkı'nın düşündüğümüzden daha
büyük olduğunu söylüyor.”**

Napolyon Bonapart

Romantikçi sanatçılar, fantezi dünyasında ki gerçeklikten kaçır, geçmişe ve bazı yeni egzotik destinasyonlara özlem duyar, ilham kaynağı olarak folklor, yerel folklor, doğaya sığınır. Karamsarlıkları yarattıkları eserlere yansır ve çeşitli sanatlar arasındaki katı sınırlar kaybolmaya başlar.

Yalnız sanatçı-deha, klasik sanatçılardan farklı olarak, önceden belirlenmiş tüm kuralları reddetme ve her şeyden önce eserlerinde mevcut ruh halini ifade etme hakkı ve görevine sahiptir.

Ulusal bilincin uyanması, Slav kökenli müzisyenler gibi o dönem hakim olan İtalya, Almanya, Fransa ve Avusturya'dan olmayan sanatçıların da kendilerini ifade etmelerine ve tüm Avrupa müzik sahnesine katkıda bulunmalarına olanak tanır.

Bu, müzikte yenilikler getirir ve melodik hareketin ek zenginleşmesine, armoni, kromatik ve çeşitliliğin genişlemesine neden olur, bir yandan orkestrayı artırır, aynı zamanda solo şarkı, piyano minyatürü ve senfonik şiir gibi yeni, kısa formların popülerleşmesine ve böylece sanatçının mevcut duygularını en etkili şekilde ifade edebilmesine neden olur.

Franz Peter Schubert

Franz Peter Schubert (1797-1828) Avusturyalı bir besteci, kemancı, piyanist, orgcu ve şarkıcıydı. Müzikal romantizmde önemli bir figürdür. Kalabalık bir ailede doğdu ve birçok nedenden dolayı beste yapmaktan para kazanamaması onu hareket etmeye yöneltti. Viyana’da, benzer düşünen insanlarla çevrili, sanatsal, bohem bir hayat yaşamaya başladı. Bazı önemli romantik görüşlerle olan biyografik özdeşliği, erken ölümüne de yol açtı ama aynı zamanda büyük ve önemli bir opus yaratılmasına kadar.

Solo şarkı, senfoni ve oda müziği ustasıdır. Eserleri, 600’ü solo şarkı, 9 senfoni (idolü olan Beethoven örneğinden sonra ki onun yanında gömülen), 18 müzik ve sahne eseri, 15 yaylı dördlüsü, piyano sonatları, danslar, ainler vb.

- **Solo şarkı** - Romantizm döneminden ünlü şairlerin sözleriyle, genellikle enstrümantal eşlikli (piyano) tek ses / vokal için tasarlanmış bir kompozisyon ve daha sonra orkestral Solo şarkıların tanınmış yazarları şunlardır: Schubert, Schumann, Brahms, Liszt, Glinka, Tchaikovsky, Rachmaninoff, Borodin, Mahler ve diğerleri.

- **Piyano minyatürü** - solo şarkının formu ve performansı daha basit olan kısa bir enstrümantal kompozisyonudur. Sözler yok, ancak romantizmin mevcut ruh halini ifade etmek için uygun. Piyano minyatürlerinin tanınmış yazarları şunlardır: Schumann, Liszt, Chopin ve Mendelssohn.

- **Konser** - orkestra eşliğinde solo enstrüman için genellikle üç parçalı bir müzik eseri. Piyano, keman, çello, flüt, obua vb.enstrümanlar için konserler var.

THE ERL KING DER ERLKÖNIG

GOETHE

FRANZ SCHUBERT
Op. 1.

1 Presto (♩ = 156) 2 3

4 5 6

7 8 9

10 11 12

13 14 15

Who
Wer

HigA
(Orig)

Schubert'in en ünlü bestelerinden biri olan, Goethe'nin aynı adlı şiirine dayanan karanlık ve dramatik bir şarkı olan "Dağların Kralı", bestesi çok gençken yazılmıştır. Bir kış gecesinde ormanda ata binen bir baba ve oğlunun hikayesini anlatırken, çocuğa, onu kendi krallığına çekmek isteyen Dağ Kralı yaklaşır. Şarkıcı, baba ve oğul ile kötü ruh ve yolculuklarını anlatan anlatıcının rollerini söylemelidir.

Müzik dinlemek:
Franz Schubert - "Ave Maria"

Bedrich Smetana

Bedrich Smetana (1824-1884), Çek besteci, piyanist, orkestra şefi, Çek Ulusal Okulu kurucusu, eleştirmen ve daha fazla müzik şirketi kurucusu'dur. Müzikal aileden gelmemesine rağmen, halk müziği sevgisine küçük yaştan itibaren ona babası tarafından sevdirdi edildi ve onu orijinal eserler yaratmaya teşvik etti. Böylece Çek halk motifleri kompozisyonlarına dahil edilmiştir.

Bir süre İsveç'te yaşadı ve uzun süre hayatının bir kısmını Prag'da geçirdi. Orada müzik okulu'nu kurdu. Kendisini sadece önemli bir ulusal besteci olarak değil, aynı zamanda genç nesillere müzikal aktiviteyi yayan bir eleştirmen ve öğretmen olarak da kurdu. Ölmeden on yıl önce, Prag'da işitme duyusunu kaybeder ve daha sonra zihinsel krizler yaşar. En önemlilerinden birincisi "Satılmış Gelin" olan ve toplamda 8 opera yarattı. Solo ve koro şarkıları, 9 Çek piyano oyunu ve 6'nın en ünlü döngüsü memleketin güzelliklerine adanmış senfonik şiirler "Ma Vlast". Bu döngülü senfonik şiirlerden hariç "Vltava" öne çıkıyor.

Senfonik şiir - bir paragrafta program-orkestra çalışması, genellikle sonat biçiminde, rondo veya varyasyonlardır. Senfonik şiirlerin ünlü bestecileri şunlardır: Franz Liszt, Bedrich Smetana, Richard Strauss, Cesar Frank ve Jan Sibelius.

Prag üzerinden Vltava Nehri

Müzik dinlemek:
Bedrich Smetana, senfonik şiir "Vltava"

Petar İlyiç Çaykovski

Petar İlyiç Çaykovski (1840-1893) Rus besteci, aynı zamanda ülkesinden en popüler bir romantikçi'dir. Çocukluğundan beri müzikle ilgileniyor ve gençliğinde Petrograd Konservatuari'na kaydoldu. Hemen ardından profesör olarak Moskova Konservatuari istihdam edildi. Bir süre sonra Avrupa'yı dolaşmak için işinden ayrıldı ve burada çoğu en ünlü beste ve eserlerinin yarattı.

Küçük, kırsal bir bölgeden gelen, Çaykovski, sanatına birçok Rus folklor motifini dahil etti ve daha sonraki yıllarda Batı, klasik, kompozisyon geleneği ile ustaca birleştirdi. Özellikle önde gelen bir söz yazarı ve oyun yazarı olarak dikkat çekicidir ve bazı istatistiklere göre sayıları 80 olan hemen hemen her türlü kompozisyonu yazdı. En ünlü eserleri "Kuğu Gölü", "Fındıkkıran" ve "Uyuyan Güzel" baleleri, "Maça kızı" operalarıdır."Eugene Onegin", piyano ve keman konserleri, 6 senfoni, uvertür ve yaylı

çalgılar dördlüsü'dür.

• **Bale** - bir veya daha fazla kişi, balerinler ve bale dansçıları tarafından müzik eşliğinde gerçekleştirilen sanatsal, sahne dansı. Başlangıçta (17. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar) operaların bir parçasıydı ve 19. yüzyılda bağımsız hale geldi ve önemli bir yükselişe ulaştı. Balelerin başlıca yazarları şunlardır: Petar İlyiç Çaykovski, Charles Gounod ve diğerleri.

"Fındıkkıran" balesinden bir sahne

Bilgi testi:

1. Solo şarkı nedir?
2. P.İ.Çaykovski'nin müzik eserlerinden hangisi edebiyat ve masall eserlerine dayanmaktadır?

ROMANTİZMDE OPERA

Opera (opus - eser; “söylenen drama” anlamına gelir) bir orkestra eşliğinde metnin söylenerek dramatik eylemin aktarıldığı müzikal bir sahne çalışmasıdır. Ana sanatçılar olan vokal solistler, aryalari düetleri vb. eserleri icra ederler, ardından genellikle karma bir kompozisyonda olan ve kitlesel sahneler sergileyen koro, orkestra ve tüm bileşenleri yöneten ve uyumlu hale getiren orkestra şefidir.

Resmen Rönesans’ın sonunda yani Barok’un başlangıcında ortaya çıkan ve daha sonra besteci Christoph Willibald Gluck tarafından önemli reformlara tabi tutulan opera klasisizm döneminde gerçek doruğuna ulaştıktan sonra, en üst seviyeye ise romantizm döneminde ulaşır. O zamana kadar, yalnızca “eksikliklerinin” çoğu ortadan kaldırılıp düzeltilmekle kalmadı, aynı zamanda ortalama izleyici için en erişilebilir ve çekici müzik formatı haline geldi.

Bu kısmen, çoğunlukla lirik, sevgi dolu, savaşçı, tarihsel ama aynı zamanda karakteristik olarak romantik, fantastik ve folklorik olan mevcut temadan kaynaklanmaktadır. Ayrıca opera, temelde çeşitli sanatların - müzik, drama ve şiir (librettoda), bale, koreografi, kostüm tasarımı ve senografinin karmaşık bir sentezidir ve bu nedenle o zamanın sanatsal ideallerinden birinin somutlaşmış halidir.

İçeriğın niteliğine göre iki tür opera vardır - klasisizm döneminde ortaya çıkan, ancak orijinal, trajik popüleriteye asla ulaşamayan opera dizisi (ciddi opera) ve opera buffo / çizgi roman (komik opera) varyantı olan opera.

Arya, operanın bağımsız bir parçasıdır, vokal bir solist tarafından ve enstrümantal eşlik ile birlikte gerçekleştirilir. Daha büyük bir topluluktan bir alıntı olmasına rağmen, genellikle konserde gerçekleştirilir.

“Turandot” operasından bir sahne - Giacomo Puccini

XIX. (On dokuzuncu) yüzyılda popüleritesi o kadar büyük boyutlara ulaştı ki, besteci grupları ortaya çıktı ki sadece opera besteleyemeye başladılar. Belirgin bir dramatik etkiye sahip müzik eserlerine yapılan bu vurgu, romantik estetiğın bazı yönlerinin kısmen reddedilmesine yol açar ve bu da Verizm (hakikat) ortaya çıkmasına neden olur, İtalyan operasında edebiyat gerçekçiliğinden / natüralizme paralel bir yön. Önceki operaların mitolojik ve fantastik arka planının aksine, Veriizm insanların yaşamlarındaki günlük olaylara değinir ve kahramanlarını neredeyse her zaman kıskançlığa ve ölüme yol açan kusurları, güçlü dürtüleri ve tutkuları olan karakterler olarak sunar. Sözlü operalar insanların duygularını ve psikolojisini yansıtır. Gerçek hayatı olduğu gibi göstermeyi amaçlayan halk türkülerine benzer birçok ezgi içerirler.

Romantizmin en önde gelen opera bestecileri

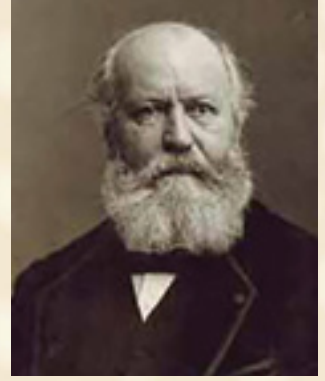
Karl-Maria von Weber

Gaetano Donizetti

Vincenzo Bellini

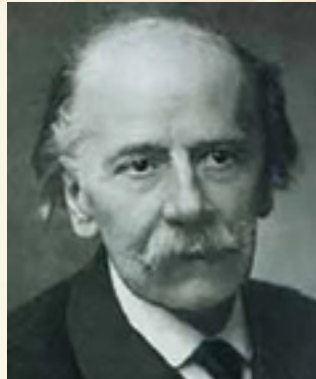
Charles Gounod

“Cavalleria Rusticana” operasından bir sahne - Pietro Mascagni

Camille Saint-Saens

Jules Masne

Ruggero Leoncavallo

Pietro Mascagni

Giuseppe Verdi

Giuseppe Verdi (1813–1901), azmi ve özel profesörlerle çalışması sayesinde nispeten “geç yaşta” müzik yapmaya başlayan bir İtalyan besteciydi, evrensel bir başarı elde etti. Her şeyden önce operalarıyla tanınır ve 19. yüzyılın en üretken müzik yazarlarından biri olarak kabul edilir.

Demokratik, devrimci görüşleri, karakteristik oyunculuk, ve kitleyi öne çıkaran özelliğiyle, Verdi’yi bir koro tekniği ustası olarak tasvir eden yapıtına da yansır. İçerik açısından, hayatın acımasızlığına odaklanan ve genellikle her zaman trajik bir sonucu olan dizginsiz aşk hikayelerini anlatan tipik bir verism

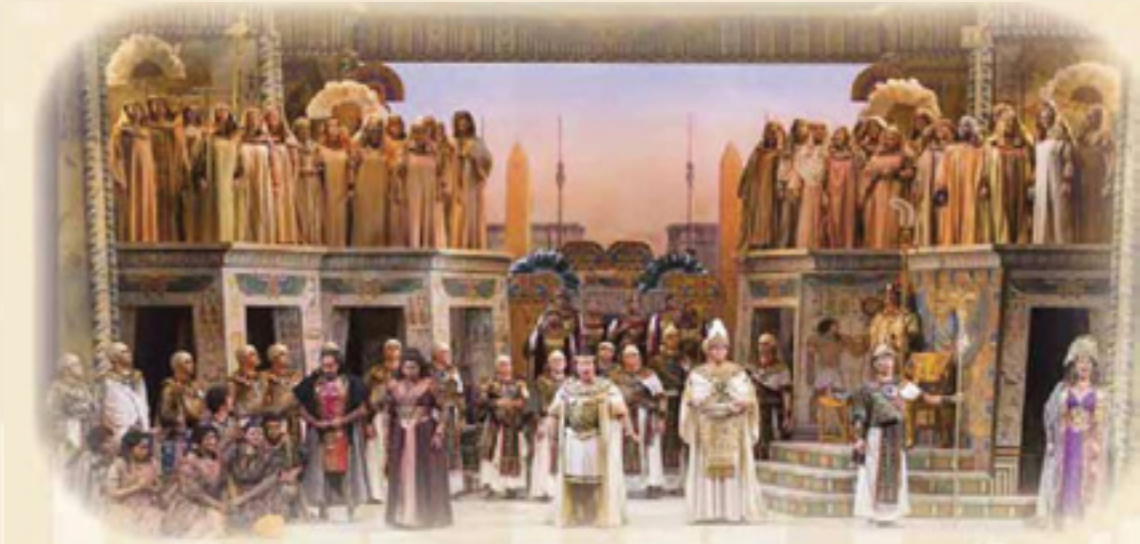
temsilcisidir. Sıkça seslendirdiği operalar arasında öne çıkanlar: Nabucco, La Traviata, Troubadour, Rigoletto ve diğerleridir.

“Aida“, sipariş üzerine yapılan ve ilk kez 1871’de Süveyş Kanalı’nın açılışı vesilesiyle Kahire’de sahnelenen dört perdelik bir operadır. Bir Verdi başyapıtı olarak kabul edilir. Eylem antik, firavun’un yaşadığı Mısır’da gerçekleşiyor. Bu eser, askeri lider Radames ile köle Aida arasındaki ölümleriyle biten yasak aşk hakkındadır.

“Aida” operasından sahneler

Bu operanın en ünlü müzikal bölümü olan “Zafer Marşı”, Radames’in Mısır ve tanrıça İsis onuruna askeri zaferini kutlayan eserin ortasından enstrümantal bir parçadır. Performans ayrıca bale noktaları içerir.

Gioachino Rossini

Gioachino Antonio Rossini (1792-1868), her şeyden önce bir İtalyan opera bestecisidir. İlk sahne çalışmasını 18 yaşında besteledi. Napoli’de Opera Binasında daimi bestecisi olarak çalışır. Kısa bir süre Paris’teki İtalyan Tiyatrosu’nun direktörlüğünü yaptı ve daha sonra kraliyet bestecisi oldu ve ondan sonra Şarkıcı başmüfettişi unvanını aldı. Eserleri yaklaşık 36 opera, kilise eseri, kantat, romantizm içeriyor. Başyapıtı olarak gerçekçi buffo (komik) operası olan ‘Sevilla Berberi’dir.

“Seville Berberi” iki perdelik bir eserdir. Rossini bunu sadece 24 yaşında ve üç haftadan kısa bir sürede yazdığına inanılıyor.

Aksiyon İspanya’nın Sevilla kentinde geçiyor ve genç Rosina ile berber Figaro’nun yardım ettiği Kont Almaviva arasındaki aşk hikayesini anlatıyor. Fransız oyun yazarı Pyer Bomaşse tarafından üçlemenin ilk bölümünün bir uyarlamasıdır (ikinci bölüm Mozart tarafından Figaro’nun Düğünü operasına uyarlanmıştır) ve 1816’da Roma’da prömiyeri yapılmıştır.

“Seville Berberi”nin uvertürü, bugüne kadarki en ünlü müzik parçalarından biridir, ancak ironik bir şekilde, bu opera için hiç yazılmamıştır. Rossini’nin önceki iki operasında kullanılmış, bu yüzden onunla işin geri kalanı arasında bariz bir müzikal kopukluk olduğuna inanılıyor.

• **Uvertür** - eserin içeriğini ve karakterini açıklayan opera, operet ve bale biçimlerine enstrümantal bir giriştir. Genellikle opera sahnesinin dışında konserde gerçekleştirilir.

Besteci Rossini’nin katıldığı bir etkinlikte genç bir şarkıcıdan opera aryaalarından birini söylemesi istendi.

- Ah, maestro! dedi heyecanla. - Ne kadar korkuyorum!
- Ne kadar korkuyorum! - Rossini yanıtladı.

Müzik dinlemek:

Giuseppe Verdi: “Zafer Yürüyüşü” - Aida operasından alıntı
Gioachino Rossini: “Seville Berberi” operasından uvertür

Richard Wagner

Richard Wagner (1813 - 1883) yılında Leipzig’de doğdu. Bilgi ve reformcu bir Alman besteci’dir. Tiyatro sanatını besleyen bir aileden, yani gelecekteki taahhüdü için ne kadar önemli olduğunu gösterir. Aslında onu operada birçok farklı sanatı sentezleme çabasına iten müzik ve dramının birleşimidir. Wagner’e göre müziğin doğasıyla yakından ilgili olması gereken gergin eylem, sahnelerle değiştirdiği aryaları reddeder ve aynı zamanda yumuşak motifleri (belirli karakterler / olaylarla ilişkili önde gelen motifler) tanıtır. Müzik, ön planda yer alan dramının duygusal bir yorumu olmalıdır, bu yüzden melodinet konuşmayı takip etmelidir ve kelime ile ton arasında güçlü bağın olmasıdır.

Wagner’in eserleri çoğunlukla romantiktir, mitolojik ve fantastik içeriklidir, ve tematik olarak, en önde gelenleri Hegel ve Schopenhauer olan birkaç Doğu ve Batı felsefesine dayanır. Hayatının eseri, librettosunu (sözlerini) kendi yazdığı ve ücretsiz olan opera tetralojisi “Nibelungların Yüzüğü”dür. İskandinav mitolojisinden birkaç efsaneye dayanmaktadır. Bu döngünün dört operası: “Altın “Ren”, “Valkiries”, “Siegfried” ve “Tanrıların Alacakaranlığı” toplamda yaklaşık 15 saat sürer, ancak genellikle bağımsız olarak icra edilir. İkinci opera “Valkiries”in üçüncü perdesinin başlangıcı olan “Valkiries ‘in Dansı”, yaklaşık 8 dakika süren ve dört Valkirie’nin (İskandinav mitolojisi kadın savaşçıları) sahnede doruğa ulaşana kadar kademeli olarak gelişen enstrümantal bir bölümdür.), bir dağın tepesinde, düşmüş savaşçıları öbür dünyaya taşırlar.

Georges Bizet

Georges Bizet (1838 - 1875), müzikal bir aileden gelen Fransız bir bestecidir. Henüz dokuz yaşında, Paris Konservatuarı'ndaki bir giriş sınavında komisyonu hayran bıraktı. Daha sonra, 19 yaşında, Roma'da üç yıl eğitim almasını sağlayan prestijli bir ödül aldı.

En önemli eserleri arasında 12 opera ve diğer sahne müziği türleri, orkestra sütünleri, senfonik müzik, piyano eserleri vb.

“Karmen” operasından sahne

“Karmen”, ilk performanslarında büyük gerçekçilik nedeniyle başarı elde etmemesine rağmen, zamanla büyüyen ve hala tüm zamanların en iyi ve en çok icra edilen operalarından biri olarak kabul edilen 4 perdelik bir operadır. Aksiyon Seville’de geçiyor ve saf çavuş Don Jose’yi baştan çıkaran ve birkaç iniş çıkıştan sonra onun ellerinde ölen kışkırtıcı kız Karmen’in hikayesini anlatıyor. Eser, yerleşik karakterlerle, eğlenceli, halk, İspanyol melodileri açısından zengin ve opera tarihindeki en ünlü aryalardan bazılarını içeren dramatik bir eserdir.

Müzik dinlemek:

Richard Wagner - “Valkirielerin Dansı”, “Valkyries” operasından alıntı

Georges Bizet - “Karmen” operasından aryalalar

İZLENİMCİLİK

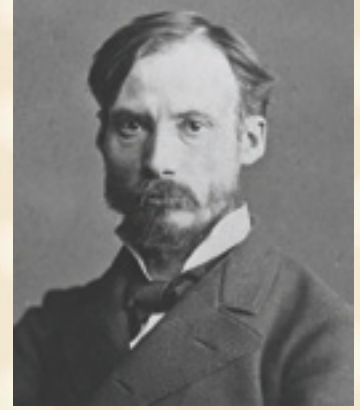
İzlenimcilik temsilcileri

Claude Monet
(ressam)

Bertha Moriso
(ressam)

Pierre-Auguste Renoir
(ressam)

Claude Monet - "İzlenim, Gündoğumu", (1872)

İzlenimcilik, 19. yüzyılın sonlarında Fransa'da önce resim sonra da müzikte ortaya çıkan kısa bir sanat biçimidir. Romantik rüyayı temel alan İzlenimciler ve edebi akrabaları - Sembolistler, hatta daha fazlası izlenimlerin öznelliğine nüfuz edebilmek için gerçekçi, rasyonel ve materyalist dünyadan izole edilirler. Hem resimlerde hem de müzik bestelerinde, genellikle doğanın temsilleri vardır, ancak gerçek baskısında değil, deneyimler olarak ve mevcut akımın bir parçası olarak sanatçıya eseri yaratması için ilham veren bir atmosfer. Yani o çalışmanın amacı tam olarak izlenime neden olan kişisel duyguyu yakalamaktır.

Müzikte bu, sözde "Ton boyama", rengi artıran ve daha özgür armoniler getirmek anlamını taşır. Anlaşıldığı üzere kısa biçimlere ve formlara daha da fazla ilgi oluştu. Kulağa hoş ve egzotik gelen, genellikle piyano eserleri gibi.

Claude Debussy

Claude Debussy (1862–1918) Fransız besteci, piyanist, eleştirmen, kurucu ve müzikal İzlenimciliğin tek temsilcisiydi. Erken çocukluk döneminde müzisyenliğe ilgi ve yetenek göstererek 11 yaşında Paris Konservatuarı'na kaydoldu ve ardından başarılı ve çeşitli kariyeri başladı. Prestijli “Roma Ödülü”nü kazandı ve doğanın güzelliklerinin, manzaraların tadını çıkararak, gün batımları ve Uzakdoğu ritimlerinin ve halk ezgilerinin kendine özgü egzotik seslerini yaşayarak dünyanın bir çok ülkesini seyahat etti.

Bu izlenimleri bestelerinde uyguladı, üç sesli akor'da büyük terzalar (iki büyük terza aralığı) kullanarak standart dur ve mol akorlarını geride bıraktı ve geleneksel müzikal armoni gruplarını tamamen terk etti. Müziğine Empresyonizm adını hiçbir zaman kabul etmemiş olsa da, iş bu yöne geldiğinde, tek tipik temsilcisi Debussy'nin en ünlü eserleri olan eserleridir. Bunlar: piyano besteleri (etütler, Arabesk, prelüdlar, noktürn (gece besteleri), solo şarkılar, kantatlar ve Maurice Meterlink'in aynı adlı eserine dayanan operası “Peleas ve Melizanda”dır.

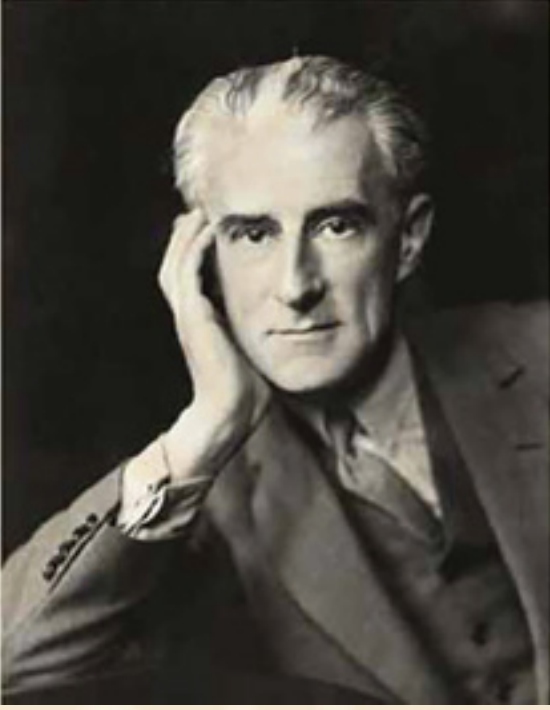
Claude Debussy'den “Ay Işığı” (*Clair de Lune*) - “Bergamo” kompozisyonundan bölüm, piyano süiti, 9/8 vuruşta, orta, etkileyici tempoda, şair Paul Verlaine'den aynı isimdeki şarkıdan esinlenmiştir.

• **Arabesk** - Arap melodilerinden esinlenen ve XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başı civarında oluşturulan dekoratif tonlara sahip kısa, canlı bir kompozisyonudur. Claude Debussy'nin ünlü iki arabeski 1888 ile 1901 yılları arasında bestelenmiştir. İlki suyun uğultusunu temsil eder ve izlenimci bir biçime sahiptir, ikincisi ise Barok üslupla yazılmıştır.

Claude Debussy, Mallarmé adlı aynı adlı şiirden esinlenerek yazdığı “Fauna'nın Öğleden Sonrası”nı bitirdiğinde, onu öğretmeni Camille Saint-Saens'e götürerek, onu incelemesini ve sevmediği herhangi bir yere küçük haçlar yerleştirmesini istedi. Kompozisyonu almaya gittiğinde, yapraklarda haç olmadığını gördü, bu yüzden çok mutlu oldu ve hemen Saint-Saens'in hemen bırakmasını istedi:

- Dışlerimle gıcırdattığım her yere haç koysam bu yaprak mezarlık gibi olurdu! cevabını verdi.

Maurice Ravel

Maurice Ravel (1875–1937), Fransız besteci, eleştirmen ve piyanist, İzlenimciliğin temsilcisidir. Konservatuarda okuduğu Paris’te büyüdü. Pek çok besteciden, ama çoğunlukla Debussy’den etkilenmiş, ancak daha sonra İzlenimci arkadaşınıninkinden özellikle farklı olan kendi stilini geliştirmeyi başarır. Dört kez Roma Ödülü için yarıştı, büyük ticari ve kritik başarıya rağmen kendisine ancak bir kez bile ödül verilmedi. Oxford Üniversitesi’nde fahri doktorluk ünvanına sahipti.

Bilinçli bir şekilde halk oyunlarına göndermede bulunan kendine özgü melodi ve ritmi kullanımı ile dikkat çekiyordu ve üslubu ölçülü ve kesindi. Tam ölçekli bir dizi kullandı ve Debussy gibi çok seslilik elde etmesine rağmen, asla tek seslilik sınırını geçmedi. En ünlü eserleri şunlardır: orkestra kompozisyonu, benzersiz “Bolero”, “İspanyol Saati” operası ve “Dafne / Daphnis ve Kloe” balesi.

Maurice Ravel’in “Bolero” adlı eseri, Rus aktris ve dansçı Ida Rubinstein’a özel olarak adanmış bir bale olarak tasarlanmış orkestral bir kompozisyonudur. Onunla birlikte Ravel, Mükemmel bir şekilde düzenlenmiş bir tekrarlar teması ve farklı enstrüman renklerinin ve dinamiklerin birleşmesi ile yapıldığında ilginç gelebileceğinin kanıtıdır. Eser, 15 dakikalık beste boyunca ritmini sürekli duyduğumuz bir vurmalı çalgı ile sessiz, utangaç bir şekilde başlıyor. Nefesli çalgılar birer birer açılır, ardından telli yaylı çalgılar ve hepsi kademeli olarak artan ses seviyesiyle doruğa ulaşır. Bu eser, pek çok koreograf ve yönetmenin eserlerine dahil etmeleri için bir ilham kaynağıdır.

- **Bolero** - pek çok anlamı olan, ancak çoğunlukla 18. yüzyıl İspanyol dansına atıfta bulunan bir terim, aslında $\frac{3}{4}$ lük ölçüde, yavaş ila orta hızda. Tek başına veya çiftler halinde kastanyet veya gitar eşliğinde gerçekleştirilir.

Müzik dinlemek:

Claude Debussy - “Bergamo Süiti”

Maurice Ravel - “Bolero”

XX. YÜZYILDA MÜZİK

XX. Yirminci yüzyıl, toplumun ve dolayısıyla sanatın en çalkantılı dönemlerinden biridir. Küreselleşme ve hızlanan teknolojik gelişmeler (radyo, gramofon, televizyon) her iki dünya savaşında da atom silahlarının ortaya çıkışına paralel olarak şekillenmektedir. Sanatta giderek daha fazla yön olmaya başladı, ancak farklı şekillerde, aynı anda meydana gelen ve kurmaya çalışan bazı yeni düzenlerdir. Bu özelemler XX.yüzyılda 'de müziği çok ilginç hale getiriyor. Böylece temelde gelenekçi ve avangard-modernist (ileri) besteciler ayrımından bahsedebiliriz.

XX. yüzyılda sanatın önemli figürleri

Triistan Çar (şair, Dadaist)

Guillaume Apollinaire (şair)

Frida Kahlo (ressam)

Franz Kafka (düzyazı yazarı)

Vladimir Mayakovski (şair)

Salvador Dali (ressam)

Luis Buuel (yönetmen)

Andre Breton (yazar)

Oscar Kokoşka (şair)

Filippo Tomaso Marinetti (şair)

Frida Kahlo
(ressam)

Yırtık bir kolyeli otoportre ve
Sinek kuşları "(1940)

Gelenekçiler, geçmişin kayıp değerlerinin özlemini çekerler, bu yüzden klasik ustaların örneğini takip ederlerse onları geri getirebileceklerini düşünürler. Neobarok, neoklasizm, neoromantizm vb. olarak bilinen yönleri geleneksel müzik formlarına yeni bir bakışı ifade eden “neo” edatına dayanır. Sloganları ise şöyledir: Bach, Haydn, Mozart, Beethoven vb.’nin eserlerine atıfta bulunarak “Eski örneklere geri dön”. Çoğunlukla iki dünya savaşı arasındaki dönemde bulunurlar.

Avangard (*avant garde*-Fransız avangardı, öncüsü, ileri bekçisi) ise yeni yüzyılla birlikte, yeni, deneysel araçların yardımıyla yaratılmasına yardımcı olacakları eskisinden daha iyi yeni bir dünyanın gelmesini istiyor. Sanat Eserleri. Bu besteciler en çok ikinci Dünya Savaşı’ndan sonra yaygındır ve geleneksel kuralları tamamen reddetmeleri onların özelliğidir.

Bu dönemden önce ve sonra, vurgulu ritim, disonant (ünsüz) sesler, serbest ve atlamalı melodiler ve folklor kaynaklarına karşı yenilikçi tutum gibi yeni müzikal ifade araçlarının cesurca arandığı stiller, teknikler ve formlar ortaya çıkıyor.

Vasily Kandinsky'nin fotoğrafı

Sözde atonal (tek sesli) müzik ve melodi, armoni, ritim ve formun işlenmesindeki tüm kısıtlamalar kaldırılır. Enstrümantal müziğe artan bir ilgi var ve solo olarak üflemler ve vurmaları çalgıların artan hakimiyeti ile daha küçük, oda toplulukları için eserler besteleniyor. Avangardda belli bir renk, ritim ve dinamiklere sahip tonların birleşimi olan seri müzik vardır; kolajlar yapmak için değiştirilmiş, hazır müzikal olmayan sesleri kullanan özel müzik; şansa dayalı alegori (küp atmak gibi). Multimedya çalışmaları, opera sahnesinin film, radyo ve televizyon ile kombinasyonları ortaya çıkıyor.

Igor Stravinsky

Sergei Prokofyev

Dimitri Şostakoviç

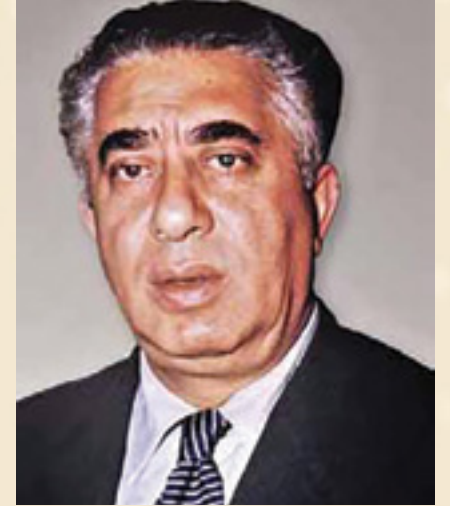
Çağdaş müziğin temsilcileri şunlardır: Igor Stravinsky, Sergei Prokofiev, Dimitri Şostakoviç, Aram İlyiç Kaçaturian, Bela Bartok, Zoltan Koday, Arnold Schoenberg, Paul Hindemith, Carl Orff, Benjamin Britten, Witold Lutoslavski, Kşıştov Penderecki ve diğerleri. Bestecilerin çoğu, eserlerinde birçok yönde beste yapmış veya daha fazla tarzdan kombinasyonlar kullanarak besteler yaptılar.

Bela Bartok

Zoltan Koday

Aram İlyiç Kaçaturian

Paul Hindemith

Kşıştov Penderecki

• **Dışavurumculuk** (ifade) - İzlenimciliğin karşıtı. Bestelemeye yeni yöntemler oluşur, sapmalar oluşturarak önceki tüm kurallardan vazgeçilir.

• **Dodekafoni** - 12 tonluk sistem (on iki tonluk besteci tarafından kullanılan sistem, on iki tonlu seri) sürecinde farklı melodik ve akord şekillerde eserin yaratılması. Bu, atonal müzikte bir yön ve eleştiriye uğrar ama aynı zamanda kalıcı bir iz bırakır. En ünlü temsilcisi Arnold Schoenberg'dir.

• **Elektronik müzik** - bestecinin doğadan gelen sesleri kaydetmesine ve bunları enstrümanlar ile birleştirmesine izin veren elektronik ve bilişimin gelişmesiyle ortaya çıkar. Bu tür müziğin saygın temsilcisi Fransız besteci Pier Şefer'e aittir.

• **Minimalizm** - kısa melodik ve ritmik motiflerin küçük değişikliklerle tekrarından oluşur. Bu tarz Afrika ve Uzak Doğu müziğinden etkilenmiştir. Temsilci Stiv Reiç'dir.

Arnold Schoenberg

Elektronik müziğin temsilcileri Pierre Boulez, Karlhaynz Ştokhausen, Robert Moug (elektronik orgların mucidi) ve diğerleridir.

Karlhaynz Ştokhausen

Igor Stravinsky

Igor Stravinsky (1882 - 1971) Rus besteci, orkestra şefi ve piyanisttir. Son yıllarını öldüğü Amerika Birleşik Devletleri'nde geçirmek için dünyanın birçok yerinde yaşadı. Kendi isteğiyle İtalya'nın Venedik kentine gömüldü. Çalışmaları, uzun çalışma ömrü göz önüne alındığında, hemen hemen tüm yönlere, stillere ve beste tekniklerine aittir. Eserlerindeki çok ritmiklik, yani bestelerde farklı ritimlerin aynı anda ortaya çıkması, tüm eserlerini bir piyano yardımıyla oluşturması kadar, kendisine ayrı bir damga vuran şeydir. Kendisi şöyle dedi: "Yazdığım her notayı piyanoda deniyorum." En ünlüsü baleleri, melodramları, operaları, senfonileri, süitleri ve oda eserleridir.

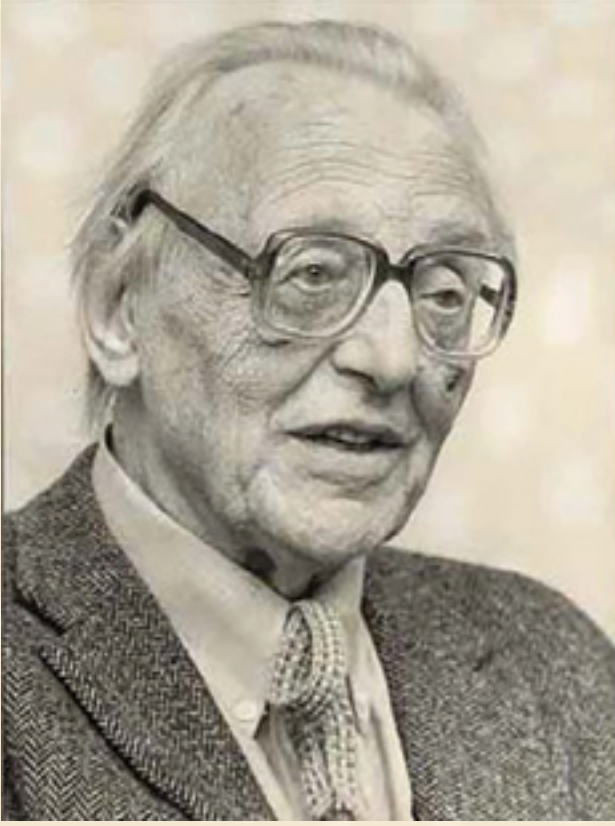
O şöyle bir demeçte bulundu: Halkın tonaliteye, atonaliteye, ritme veya poliritme fazla odaklanmaması

lazım,fakat ,eserin insanları nasıl bir araya getirebileceğine göre değerlendirmesi gerektiğini söyledi.

"Bahara Adanmışlık", 1913, Stravinsky'nin serisinin "Ateş Kuşu" ve "Petruşka"dan sonra üçüncüsü olan bir baledir. Müziğin avangard doğası, egzotik koreografisi, senografisi ve Slav folklorundan ilham alan kostüm tasarımı hem hayranlık hem de infial yarattı. Eser, genç bir kızın fedakarlığıyla sona eren baharı kutlamanın Eski Slav, pagan ritüelini tasvir ediyor. Stravinsky'nin ilk aşamasından itibaren en devrimci beste olarak kabul edilir ve politonikliğin, karmaşık metro ritminin ve Rus-Letonya halk melodilerinin genişlemesi ile karakterize edilir.

Karl Orff

Karl Orff (1895-1982), bir Alman besteci ve eğitimcisi'dir. Ailede müzikle ilk karşılaşmasını yetenekli annesi'nin piyanistin yanında aldı, ancak gençliğinin ilk yıllarında yaşadığı müziği multimedya veya daha doğrusu ritim, dans, fiziksel aktivite, sağlık etkinliği, tiyatro, eğitim ve eğlence ile ilkel aşinalık açısından keşfetmek için standart kompozisyon uygulamalarını terk etti. "Orff Schulwerk" programını başlatması ve çocuklarla çalışmak için bir lise açmasıyla tanınır, yani tarih öncesi insanın senkretizmdeki'sine benzeyen onların doğal ritmine ve müzikalitesine odaklanmak ister. Bu nedenle, bu program neticesinde "Orff" adı verilen enstrüman programını geliştirerek, genellikle vurmalı ve basit enstrüman kullanarak öğretmektedir. Ritmik ve melodik olarak ayrılırlar: ksilofon, marimba, metalofon, üçgen, çan, çubuk, zil, perküsyon, blok flüt ve diğerlerini içerirler.

Kompozisyonel bir bakış açısıyla, basit ve dinamik melodiler, ritimler ve armonilerle, genellikle sahne eşliğinde ve kitle teatrallığı ile kullanılmıştır. En ünlü eseri, Latince metinlere "Zaferler" üçlemesinin ilk bölümü olan "Karmina Burana" kantatıdır. Diğer bölümler "Karmina Catuli" ve "Afrodit'in Zaferi"dir.

“Karmina Burana”, sözde modern, güçlü ve şehvetli bir sahne fenomenidir. Düşüncesi, zaman ne kadar değişirse değişsin, arzuları tatmin etmek için insan ırkının devam ettiği fikri olan “hayata övgü” adlı eserdir. Bu eser yirminci yüzyılın en ünlü sahne kantatıdır ve dünya çapında en sık icra edilen bestelerden biridir. Orff, bir yıl önce bir antika dükkanında unutulmuş bir el yazması olan Storm Codeks’i bulduktan sonra 1935’ten 1936’ya kadar üzerinde çalıştı. Eser XIII yüzyıl, Münih yakınlarındaki bir manastırda keşfedildi. Orff’un bu metne duyduğu hayranlığın, operadan reklamcılara kadar her türlü etkinliğe müzikal arka plan olarak kullanılan ve tüm kuşaklar tarafından tanınan Orff’un yapıtlarıyla çağdaş kültürün büyülenmesine de yansıdığı söylenebilir.

Üç solist (soprano, tenor ve bariton), geniş bir karma koro ve bir senfoni orkestrası için yazılmış eser, vurmaları çalgılarla zenginleştirilmiştir. Keşişler, filozoflar, öğrenciler, ortaçağ şarkıcıları vb. tarafından yazılan ayetlerle ilginç ve “sulu” 24 metinden oluşur. Aşk, doğadan, büyüden ve gizemden bahsediyor. Bir sahne çalışması olarak yazılmıştır, ancak genellikle statik olarak gerçekleştirilir. Orff bu çalışmayı yayınlarken şunları söyledi: “Yayınladığım her eser özgürce unutulabilir. Çalışmam “Karmina Burana” ile başlıyor. “Karmina Burana”nın tanıtımı, “O Fortuna”, çarkı sürekli dönen garip ve değişken mutluluk hakkında şarkı söyleyen güçlü bir koro performansıdır.

Oh şans
ay gibi
sen değişkensen,
bazen büyük,
bazen zayıf,
kötü hayat
önce rahatsız eder
yani ağırdır
ona nasıl gelirse.
Yoksulluk
ve güç
onları buz gibi eritir
ve boş
seni çılgın tekerlek
sen hainsin
refah bir yalandır
ve her zaman hiçliğin içinde kaybolur,

gölgede kalmış
ve تنها
sen de bana musallatsın.
Ve bu oyunda
ona çıplak sırtımı veririm
senin zulmünden.
Kader bana karşı
Sağlıkta
ve erdemde,
yol açmak
ve en ağır
her zaman köle.
Bu nedenle bu saatte
gecikmesiz

Bilgi testi:

1. Dodekafoni nedir?
2. Igor Stravinsky ve Carl Orff ‘un çalışmaları arasında bir karşılaştırma yapınız!

Müzik dinlemek (parçalar):

Igor Stravinski - baleden bir parça “Bahara Adanmışlık”
Carl Orff - “O Fortuna”, kantat’tan alıntı “Karmina burana”

MAKEDONYA'DAKİ İLK MÜZİSYENLER

IX ve XIX yüzyıl arasındaki dönemde ilk müzisyenler bu alanda ortaya çıktı. Aynı zamanda, bu bölgenin orijinal ve aynı zamanda genel folklor duyarlılığını şekillendirmeye yardımcı olan farklı etkilerin bir karışımı yaratıldı.

Eski, yerli ezgilerin mirası verili olarak alınır ve bunları Bizans İmparatorluğu'nun kültürel egemenliği izlerse, Orta Çağ'da en yaygın müzik türünün kilise, Ortodoks ezgileri olduğu sonucuna varılacaktır. Ancak yerliler, Bizanslılar ve Hıristiyanlar kültüre ve dolayısıyla müziğe yapılan katkılar, o dönemin eserlerinin analizi için yeterli bir temel değildir, çünkü bunlar yerleşen Slavlardan ve aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun uzun süren egemenliğinden etkilenmiştir.

Aziz. Kiril ve Methodiy ve Aziz. Ohri'li Kliment ve Nahum, halkı eğitti, ama aynı zamanda rahipleri kilise şarkı söylemesi için eğitti. Uzakdoğu, doğu ve kuzey pagan etkileri halk ezgilerinin dokusunu zenginleştirmeye devam ettiler. Böylece sadece halk dehasının sürekli yarattığı müzikal folklor gelişmemiştir, aynı zamanda kaliteli müzik yaratmanın çeşitli alanlarında bestecilerin eserleri de yaratılmıştır

Jovan Kukuzel (Arnavutça: Jan Kukuzeli, Yunanca: Ioannis Koukuzelis)

Jovan Kukuzel, 13. ve 14. yüzyıllar arasında yaşadığına inanılan ve bu alanda önemli bir müzik reformcusu olarak bilinen bir aziz ve Bizans kilise şarkıcısı ve bestecisidir. Yaşadığı zamana gelince, bu yüzden tam yeri için ve doğumu hakkında kesin bir veri yoktur, ancak Durrs'tan (bugünkü Arnavutluk'taki Durres) veya Debre yakınlarındaki bölgeden geldiğine inanılmaktadır.

Konstantinopolis'te bir şan okulunda okudu ve imperator tarafından sevilen bir kişilikti. Güzel vokal yetenekleriyle tanınırdı ve "melek gibi bir sesi" olduğu söylenirdi. Hayatının çoğunu Athos Dağı'nda bir keşiş olarak geçirdi. İlginçtir ki, adı Kukuzel, en sevdiği yemek olan kuku / kukija ve zelje / zeliya (Yunanca: lahanalı fasulye) anlamına gelir.

Kilise şarkı söylemedeki mükemmelliği nedeniyle önemlidir ve XV'den XIX. yüzyıla kadar olan el yazmalarında bulunan neo-Bizans, Kukuzel notasyonunun yaratılmasına atfedilir.

Eserlerinden birkaçı korunmuştur ve bunların en ünlüsü, geniş melodi, zengin süslemeler ve vurgulanmış dinamik nüanslar ile karakterize edilen bir tür solfej olan "Papadik Şarkısının Büyük İzosu" şarkıcıları için ders kitabıdır.

Naum Miladinov - Miladin

Naum Miladinov - Miladin (1817-1895), Dimitrija ve Konstantin Miladinovi'nin kardeşidir. ilkokulunu da bitirdiği Struga'da doğdu. Daha sonra keman çalmayı öğrendiği Arnavutluk'un Durrs kentine gitti ve ardından Konstantinopolis'e giderek Halki Üniversitesi dini müzik Akademisi'nde okudu. Müzik ve Dilbilgisi Bölümü'nden mezun oldu. Hayatının son yıllarını Bulgaristan'da geçirdi. Nota kilisesi şarkı söyleme el kitabının yazarı, türkü koleksiyoncusu ve notasyonla (melograf) kaydı, bir müzik pedagogu ve müzikolojinin kurucusudur.

• **Melografi** - bir deftere halk melodisi yazmak. Geçmişte kulakla, daha yakın zamanlarda ise kaydedilen materyallerin yardımıyla kayıt altına alınmıştır. Birçok türkü koleksiyoncusu ve kaydedicisi vardı ve onlar sayesinde geçmişte yapılmış birçok şarkı korundu.

19. yüzyılın sonlarında Makedonya'da halk şiiri ve müzik hakkında tarih entegrasyon aracılığıyla konuşma

gelişmiş
Beethoven

Atanas Badev

Atanas Badev (1860-1908), Makedon besteci, koro şefi ve müzik teorisyenidir. Çocukluğunu memleketi Prilep'te geçirdi, ama sahip olduğu yetenek ve arzusu, çeşitli alanlarda eğitim için sık sık seyahat etmesine neden oldu, Rusya'da çeşitli yerlerde okudu ve çalıştı.

Önce matematik ve fizik okuduysa da, kendini müziğe adamaya karar verdi. Makedon türkülerini araştırdı ve topladı, müzik öğretmeni, koro şefi ve ilk eğitimli besteci ve ilk teorisyenlerden biri olarak Makedonya'daki folklorun karakteristik karışık metro-ritmik vuruşları üzerinde çalıştı - 9/8 ölçü (3 + 2+2) 9/8 (3 + 2 + 2 + 2) ve 11/8 saat (3 + 2 + 2 + 2 + 2).

Manevi ve laik (dini) içerik ağırlıklı olarak vokal eserler besteledi, ancak ne yazık ki, kilise şarkılarının yalnızca bir defteri korunmuştur ve yetenekli bir yaratıcı, büyük bir koro hecesi ustası tarafından yaratılmış bir eser olarak kabul edilen en ünlü eseri “ “Krizostom Ayini”, Rus manevi müziğinin ve Makedon melodisinin dini etkisi altında modern notasyonla yazılmıştır. Ülkemizde ilk kez 1988 yılında yapılmıştır ve en sık icra edilen eserlerden biridir.

ХВАЛИТЕ ГОСПОДА С НЕБЕС

Атанас Бадев

Adagio

Soprano
Хва - ли - те, хва - ли -

Alto
Хва - ли -

Tenor

Bass
Хва - ли - те, хва - ли - те, хва - ли -

• **Liturji** - kamu hizmeti, ana kilise Hıristiyan ibadeti. Metin, bir rahip tarafından, “a capella” korusu eşliğinde, ezberden söylenir. Ünlü ayin bestecileri şunlardır: P. İ. Çaykovski, P. Çesnokov, A. Badev, S.Rahmaninov, S. Mokranyaç, A. Arhangelski, Fan S. Noli, D.

Bisera / İnci

Бисеро моме, Бисеро,
шчо носиш бисер на грло?
Твоето грло хубаво
и од дробнаго бисера
хилјада п'ти побело.

Бисеро моме, Бисеро,
зашчо со бисер покриваш
твоето грло хубаво?
Ја нејку бисер да баца
тук сака твоето грло.

Бисеро моме, Бисеро,
за кого низиш бисер'т?
За кого готвиш дарои?
Ја дарој бисер не сака
тук сака мома Бисера.

Şupelka / Kaval

Ушче ко си беф малечек,
от клас си писка напраиџ.
со неја свиреџ, подскаквеџ,
и по зелени ледини
си трчах по преперуги.
Достигие други години;
да свира мило ми беше.
радосен свирка напраиџ
и со монте другари
играџ со срце весело,
трчаџ по поле широко,
шетаџ по гори високи
и низ езера поминаџ.
Сега се други времина;

Ја сега нејку да трча,
не ми е мило да шета,
ни сака игри другарски.
Сега шчо ми је најмило,
дружба да има шупелка,
да најда место високо,
под ладна сенка д'боа:
Пред мене поле широко,
под носе рече да течит,
над глаа ветар да шумит;
И ја на д'бот навален
да свира со шупелката
как ќе ме учит срцево.

Bilgi testi:

1. Besteci Stojce Tosevski tarafından “Bisera/inci” (1970) koro kompozisyonunu dinleyin ve analiz ediniz!
2. Konstantin Miladinov’un “Şupelka/ Kaval” ve “T’ga za jug” şarkılarını karşılaştırınız!
3. KMC’de yaşayan diğer milletlerden örnekleri analiz etmek!

XX VE XXI YÜZYILDA MAKEDONYA'DA MÜZİK

XX. yüzyılın başında, değişen ve değişken toplumsal koşullara, savaşlara ve topraklarımızın bölünmesine rağmen sanatçılar yaratmayı bırakmıyor. Koro topluluklarının daha belirgin hale gelmesi, daha büyük şehirlerde oluşması ve genellikle folklor festivallerine katılmasıyla müzik toplulukları ortaya çıkmaya başlıyor. Bu derneklerin amatör karakteri, senfoni konserleri ve benzeri etkinlikler düzenleyen birkaç profesyonel Rus ve Sırp müzisyenin yardımıyla kısa sürede gelişmeye başladı ve böylece müzik kültürü diğer sanatlara paralel olarak güçlenmeye başladı.

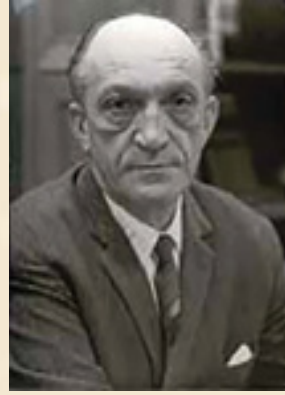
İlk Makedon profesyonel besteciler ortaya çıkıyor. Bazıları halk sanatı koleksiyoncuları, bazıları ise Batı Avrupa kültürünün etkisinde olanlardır. Yükseköğrenimlerini yurt dışında, o dönemde ülkemizde eksik olan akademilerde ve müzik fakültelerinde alıyorlar. Birkaç kuşağa bölünmüş, hepsi büyük hırsları olan önde gelen aktörler ve müzik pedagogları ivme kazanmaya başladı, böylece XX. yüzyılda bu bölgenin müzik kültürü başarıyla oluşturuldu ve geliştirildi.

XX yüzyılın ortalarına kadar doğan Makedon besteciler şunlardır: Stefan Gaydov, Jivko Firfov, Todor Skalovski, Trayko Prokopiev, Petre Bogdanov - Koçko, Gligor Smokvarski, Kiril Makedonski, Vlastimir Nikolovski, Dragoslav Ortakov, Toma Proşev, Dragan Gakonovski-Şpato, Lubomir Brangyoliça, Dragan Şuplevski, Tomislav Zografski, Aleksandar Lekovski, Sotir Golabovski, Jane Kocabaşıya, Risto Avramovski, Stojan Stojkov, Stojçe Toşevski, Ilija Peyovski, Tome Mañev ve diğerleri. Lorenz Antoni, ülkede doğmuş en önemli Arnavut besteciler arasında öne çıkıyor.

Diğer sanatlardan XX yüzyılın önde gelen isimleri

Kosta Raçin
(şair)

Nikola Martinovski
(ressam)

Venko Andonovski
(yazar)

Luan Starova
(yazar)

Todor Skalovski

Todor Skalovski (1909–2004) Kalkandelen doğumlu besteci, koro, orkestra şefi ve müzik yayıncısı'dır. Belgrad ve Salzburg'da eğitim gördü ve daha sonra çeşitli yerlerde müzik öğretmeni ve orkestra şefi olarak okul koroları ve orkestraları 1948 yılına kadar yönetti. Ondan sonra Üsküp'teki Opera'nın ilk yönetmeni oldu. Müzik Sanatçıları Derneği'nin uzun dönemli başkanı ve Makedonya Filarmoni Orkestrası'nın direktörü görevlerinin sadece bir kısmıdır. "Emek Düzeni" de dahil olmak üzere hayatın çalışması ve ayrıca çok sayıda ödül ve takdir almıştır.

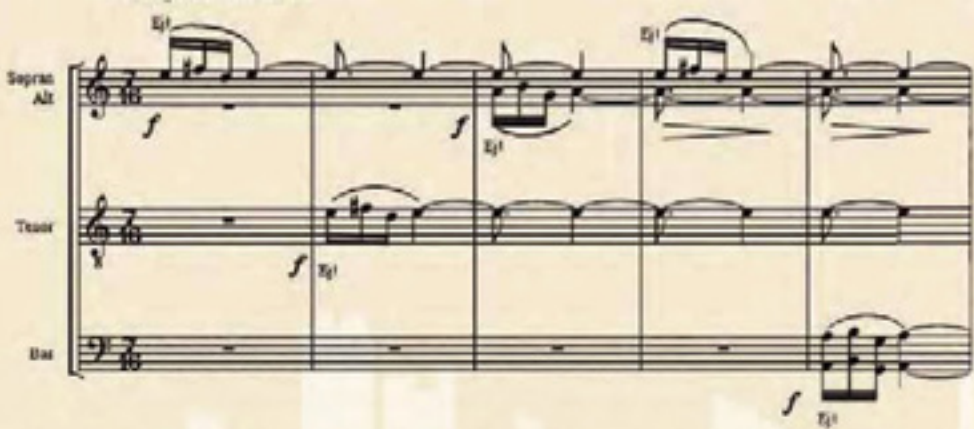
Yaratıcı eserleri çok çeşitlidir ve 114 eser içermektedir. Büyük topluluklar ve oda toplulukları, vokal-enstrümantal eserler, drama müzikleri ve bale süiti "Baltepe"nin yanı sıra vokal ve koro besteleriyle de farkını ortaya koydu.

Çoğunlukla Makedon folklorundan ilham aldı, karma bir koro için yazdığı en ünlü eseri "Makedon alayı"nda da durum böyledir.

Makedon alayı", 1943, ünlü "Teşkoto" alayını kendi yapısını ve fikirlerini inşa ettiği bir temel olarak kullanır. Tüm dünyada ve "küçük bir müzikal dramı" olarak kabul edilir. Heyecan verici, çeşitli müzik öğelerini ustaca bir araya getiren ve ulusal varlığın bir ifadesi ve iradesi olarak gerçekleştirilir.

Makedonsko oro

Todor Skalovski

Trajko Prokopiev

Trajko Prokopiev (1909-1979), Makedon besteci, kemancı, şef ve öğretmendir. Erken çocukluk döneminde ailesiyle birlikte memleketi Kumanovo'dan Üsküp'e taşındı ve burada lisedeki müzik derslerinden memnun kaldı ve Belgrad'a gitmeye karar verdi, birkaç yıl sonra eğitimini ilerletmek için Prag'a taşındı.

Savaşın sonu müziğin yeniden inşası ve geliştirilmesine katıldı. Anavatanında birkaç sorumlu işlevi yerine getirdi: Üsküp'teki müzik okulunda yönetmen, Kültür derneği "Taneç"de direktör, Filarmoni de orkestra şefi, Opera'da vb. Makedon sinematografisine yaptığı katkılardan dolayı prestijli AVNOY ödülünün sahibi oldu. Mükemmel bir şef olmasına rağmen, Prokopiev'in ana odak noktası çalışmalarında kaldı. "Ayrılık" ve "Kuzman Kapıdan" operalarının yanı sıra dramatik ve film müziğini içeren koro, orkestra, oda, üst düzey müzikal sahne besteleri yarattı.

"Labin ve Doyrana", Gligor Smokvarski'nin "Makedonya Öyküsü"nden sonra sahnelenen ikinci Makedon balesi ve bestelenen ilk tüm gece balesi olarak kabul edilen, müzikal sahneli tek bale çalışmasıdır. Prömiyeri 11 Haziran 1958'de besteci tarafından yürütülmüştür. Eser, romantik bir şekilde renklendirilmiş halk motifleri ve ritmik kombinasyonlarla ayırt edilir. İçerik açısından, çocuk Labin ile peri Doyrana arasındaki, efsanede olduğu gibi trajik bir şekilde sona eren imkansız aşktan bahsediyor. Prokopiev'in konser performansı için iki bale süiti ve güzel şarkılardan küçük "Doyranka" süiti yaratması ilginçtir.

Labin ve Doyrana

Kiril Makedonski

Kiril Makedonski (1925–1984), çocukluğunda Bitola’da keman çalmayı öğrenen ve daha sonra Zagreb’deki müzik akademisine girerek beste ve şeflik eğitimi alan bir müzik yeteneğiydi. Ljubljana’da kompozisyon alanında yüksek lisans derecesi aldı ve çalışmalarını Polonya ve Almanya’da geliştirdi. Diğer bestecilerin aksine, aynı anda yurtdışında çok sayıda tanıma aldığı müzik terapisi alanında çalıştı. Çeşitli hastalık türlerinin tedavisi için 30’dan fazla metin, deneme ve müzik eseri yarattı. Kendi müzikal yaratıcılığında senfonik müzikler içermektedir, ilk Makedon operası “Goce” dahil olmak üzere 3 opera, operetler, vokal-enstrümantal ve koro eserleri, çeşitli enstrümanlar için sonatlar, film ve drama müziği vb. içermektedir.

Makedonski bir keresinde şöyle demişti:

“... İçinde doğup büyüdüğüm yer Milli yaratıcılığımız doğal bir iklimidir. Müzikal folklor bizim için manevi sermayedir. Özünde aynı müzikal özden olan ve işimize bireysellik kazandıran dramı ve lirizmi içimizde taşıyoruz.”

K.Makedonski’nin en olgun eseri. “Çar Samuil” operası Makedoncadır, 1962’den 1966’ya kadar kendi librettosuna (sözlerine) dayanarak yazılmıştır. Opera, 5 Kasım 1968’de Üsküp’te prömiyerini yaptı. 4 perdelik ve bir sonsözden oluşan bir operadır. Onun yaratılması fikri uzun zaman önce vardı ve bu, Samuel’in olgunluk yıllarını kapsıyor. Merkezi, son savaşları, sarayında gerçekleşen entrikalar ve Bizans İmparatoru II. Vasil’in askeri zaferiyle sona eren ihanettir. Çalışmanın doruk noktası, Samuel’in askerlerinin pusuya düşürülüp kör edilmesini ve son olarak da ölümünü tasvir ediyor.

“Çar Samuil” operasından bir sahne

KORO

Belli seslerden oluşan, bir müzik yapıtını enstrüman veya enstrümansız söylemek üzere bir araya gelmiş insan topluluğudur.

Seslere göre:	tek sesli	karma			
Yaşa göre:	çocuk	gençlik	yetişkinler		
Mesleğe göre:	profesyonel	amatörce	okul		
Numaraya göre:	oda müziği	orta	yoğunluk		
Amaca göre:	opera	filarmoni	radyo ve televizyon	kentsel	dini

• **Koro müziği** – bir orkestra şefi tarafından yönetilen vokal topluluklarından biri tarafından icra edilen müzik. Karma koro dört temel sestten oluşur: soprano, alto, tenor ve bas

20. yüzyılın ikinci yarısında doğan diğer önemli Makedon besteciler şunlardır: Dimitriye Bujarovski, Jivoyin Glişiç, Gotse Kolarovski, Vanja Nikolovski, Goran Naçevski, Yana Andreevska, Nikola Kocabaşıya, Pande Şahov, Valentina Velkovska Trayanovska, Soni Petrovski, Dariya Andovska ve diğerleri.

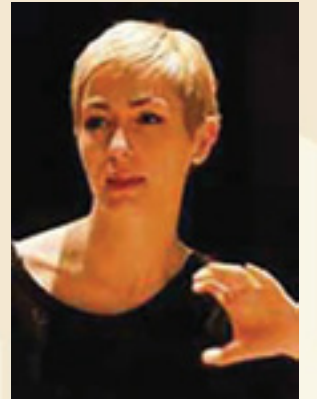
Dimitriye Bujarovski

Jivoyin Glişiç

Gotse Kolarovski

Dariya Andovska

Vulnet Tairi

Vulnet Tairi (1982) Gostivar’da doğdu ve müzik eğitimini Üsküp’teki FMU’ (güzel sanatlar fakültesinde) profesörler ve besteciler bölümü Goce Kolarovski ve Tome Maņev’den aldı. Yaratıcılığa ek olarak, Tairi ilgisini müzik pedagojisine yönlendiriyor ve kısa bir süre içinde memleketindeki ilkökul müzik okulunda öğretmenlikten Kalkandelen Devlet Üniversitesi Müzik Sanatları Fakültesi’nde orkestrasyon profesörü olmaya başladı.

2009’da Tairi, *1 No’lu Senfoni*’yi yarattı. Makedon filarmoni orkestrası tarafından seslendirilen ve “Bestecinin Opusundan” başlıklı ilk albümü oda müziği, vokal ve senfonik müzik içeriyor. Modern yaşamın avangardı eserlerinde sunulmaktadır. Solo şarkılarından oluşan döngüsü 2.ci adını alan şan ve piyano eseridir, bunun yanı sıra bir adet obua, klarnet ve fagot üçlüsü ve dört adet üflemeli beşlisi olmak üzere birçok ödül aldığı dört eser tanınmışlar arasında yer alır. Çalışmaları hem Avrupa sahnesinde hem de Amerika Birleşik Devletleri’nde popülerdir.

Fatos Lumani

Fatos Lumani (1983) Struga’da doğdu. Ortaokul müzik eğitimini Kalkandelen’de tamamlamış, beste bölümünden mezun olmuş ve Tiran Üniversitesi’nde müzikoloji bölümünde yüksek lisans yapmıştır. Aynı kurumda asistan olarak çalıştı. 2009 yılında Kalkandelen Müzik Fakültesi’nde armonik analiz ve müzik formları profesörü olarak çalışmaktadır.

Eserlerinin neredeyse yarısı orkestra (senfonik veya oda müziği için yazılmıştır). Folklor çalışmalarında daha ileri beste tedavisi için bir başlangıç noktası olarak da mevcuttur. Birden fazla stilin bir karışımını oluşturan farklı kompozisyon tekniklerini tanıtır,derin kontrastlar, iki veya daha fazlasının kullanılması,ritmik yapılar bir kerede vb.

Eserleri arasında orkestra eserleri, konçertolar, senfoniler ve senfonieler, sonatlar, dört piyano için varyasyonlar, süitler, film müziği vb. yer almaktadır, yerli ve yabancı sanatçılar tarafından çeşitli festival ve yarışmalarda seslendirildi ve prestijli ödüller aldı. K.M.C’deki ilk Arnavut operasının yazarıdır ve “İskender Bey” olan operası prömiyeri 23.12.2019 yılında Üsküp Makedonya opea ve balesin’de düzenlendi.

Müzik dinlemek:

Todor Skalovski - “Makedon alayı”
Trayko Prokopiev - bale “Labin ve Dojrana”, parçalar
Kirill Makedonski - opera “Çar Samuil”, parçalar
Vulnet Tairi – Üflemeli beşli için “Dört parça”
Fatos Lumani – Piyano ve Orkestra Konçertosu’ndan parçalar (2013).

XX VE XXI YÜZYILDA POPÜLER TÜRLER VE ENSTRÜMANLAR

Popüler müzik ilginç bir olgudur - periyodik olarak sınıflandırılmaz, çünkü her zaman var olmuştur ve içerik olarak da sınıflandırılmaz, çünkü içeriği hem mekana hem de zamana göre değişir. Amaçsız, daha doğrusu tek amacı dinleyicileri eğlendirmektir. Özellikle geçmişte halk müziği bu tanıma biraz uymuş olsa da bazı araştırmacılara göre popüler müzik tüm halk türkü ve şarkılarını kapsamamaktadır (etnik unsurlar içeren şarkı ve türküler içermesine rağmen) önceden de belirli türdeki etkinlikler içintasarlanmıştı, oysa elit müzik, belirli bir tür müzik kategorisine tasarlanmamıştı. Buna göre artık klasik sayılan birçok beste, o zamanlar popülerdi. Popüler müzik genellikle dans edilir ve insanları rahatlatır ve melodisi basit, eğlenceli ve hatırlanması kolaydır, böylece daha büyük insan grupları bundan zevk alabilirler.

Zoran Macirov

Bu haliyle popüler müzik, özellikle 20. yüzyılda, çoğunlukla genç izleyiciler için giderek daha fazla ticarileştirilen ve amaçlanan müzik türlerinin daha fazla alt türünün oluşmaya başladığı İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra öne çıkmaya başlar.

Bu popüler alt türlerin, bu dönemde paralel olarak ortaya çıkan avangard, deneysel türlere uygun bir yanıt olduğu söylenebilir. Elbette, ileri teknoloji, yeni modernist müzik tarzlarını etkilediği gibi, popüler müziği de etkiledi. Zamanla, dünya çapında daha erişilebilir hale geldiler. Multimedya sunumlarıyla, yani fotoğraf, televizyon, film, radyo ve giderek daha büyük konser etkinlikleri aracılığıyla görüntüyle birleşerek, yeni bir kültürel kategori yaratmayı başardılar.

Sözde “kült” tanınır popüler bir yıldıza yönelik veya daha da fazlası, sayısız altkültürün yaratılmasında, yani daha geniş bir toplum içindeki daha küçük topluluklar, diğer şeylerin yanı sıra, müzik zevklerine göre gruplandırılabilir ve tanınabilirler. Burada bir toplum yaratma ve geliştirme sürecinde müziğin rolünü açıkça görebilirsiniz. Rock'çılar, punk'lar, metalciler, rapçiler ve benzeri, çoğunlukla gençlik alt kültürleri, dinledikleri müziğin bir sonucu olarak özel davranış, giyinme, konuşma ve yaşama kurallarını savunurlar. Alt kültürlerin bir toplumda sadece kimlik belirleyicileri olmadığı, müzikal multimedyanın insan yaşamına yansımaları olduğu da söylenebilir.

CAZ VE BLUES

Caz ve blues, XIX yüzyılın sonunda Güney Amerika, New Orleans'ta paralel olarak ortaya çıkan müzik tarzlarıdır. Her iki tarz da Afro-Amerikan halk melodisine dayanıyor; blues, Afrikalı-Amerikalılar tarafından tarlalarda çalışırken söylenen şarkılardan kaynaklanan bir müzik tarzı ve türü'dür. Blues hüznü bir içeriğe sahiptir, tempo yavaştır ve müzikal olarak belirli pes (alçak) notaların "mavi notlar" adı verilen varlığı ile karakterize edilir. Diğer bir açıdan bakarsak, Caz çok daha geniş bir müzikal alt türü içerdiği için tanımlanması zor bir müzik tarzıdır ve Afrika ve Avrupa melodilerinin karıştırılması ve yeni tür enstrümanların sürekli olarak benimsenmesi ile karakterize edilir (en çok temsil edilenler klavyeler, vurmali çalgılar, nefesli çalgılar ve ayrıca telli kontrbasır).

Vokal performansın ve anlatımın ön planda olduğu blues'un aksine cazda enstrümanlar merkezdedir ve enstrümantalistlerin yetenekleri ön plana çıkar. Aslında doğaçlamalar yazılı notlardan daha önemlidir, dolayısıyla icracı besteciden daha önemlidir. Senkoplar, "mavi notalar" ve belirli ritimlerin baskınlığı ile doludur. Bu tarzların alt türleri şunlardır: be-bop, sıcak caz, havalı caz, avangard caz, serbest caz, progresif caz, orta caz, salıncak tarzı, boogie-woogie, Dixieland tarzı, Chicago tarzı, vb.

Louis "Satchmo" Armstrong

Ella Fitzgerald

Simon Kiselicki

Toni Kitanovski

Bobby Serafimovski

Caz ve blues'un en ünlü temsilcileri şunlardır: Louis "Satchmo" Armstrong, Nina Simone, Ray Charles, Benny Goodman, Duke Ellington, Glenn Miller, B. B. King, Ella Fitzgerald, Bessie Smith, Etta James, Joseph "King" Oliver, George Gershwin, Charlie Parker, Billie Holiday, Cole Porter, John Coltrane, Miles Davis, Herbie Hancock, Sarah Vaughn, Chick Corea, John Lee Hooker, Joe Zawinul ve diğerleri, ülkemizde en ünlüleri ise : Dragan Gyakonovski – Şpato, İliya Peyovski, Toni Kitanovski, Simon Kiselicki, Bobi Serafimovski, Zoran Macirov ve diğerleri.

Rock and roll (Rock'n Roll)

1940'larda Amerika'da ortaya çıkan popüler müzik türüdür. Blues, country, klasik ve elektronik müziğin birleşimi olarak gerçekleşir. İlk başta "rock" terimi bir kısaltma olarak kullanılsa da, zamanla türün daha geniş anlamını aldı, çünkü ilki, en eski türü Rock and roll (Rock'n Roll) olarak bilinen birçok alt tür içeriyor.

Bu müziği icra eden müzisyenler grubuna rock grubu veya rock band'i denir ve genellikle bir elektro gitar solisti, bir başçı, bir vokal solisti, bir klavyeci ve bir davulcudan oluşur. İçerik olarak rock, gençliğin asi müziğidir ve özellikle 20. yüzyılın 50'li ve 60'lı yıllarında, özel bir alt kültür yaratan ilk türlerden biriydi ve onunla birlikte sözde bir kült oldu. "Rock yıldızı".

Tüm modern, popüler türler arasında rock belki de en etkili, en yaygın ve en fazla alt türe sahip olanıdır, mesela: (caz-rock, blues-rock, hard-rock, punk-rock, pop-rock, heavy metal, folk-rock, progresif rock, grunge, vb.).

Rolling Stones

Bob Dylan

Superhiks

Elita 5

En ünlü rock grupları ve rock'çılar: Elvis Presley, The Beatles, Billy Halley, Rolling Stones, Bob Dylan, AC/DC, Janis Joplin, Guns N' Roses, Bruce Springsteen, The Police, Pink Floyd, Nirvana, David Bowie, Metallica, Red Hot Chili Peppers, Bon Jovi, Linkin Park, Queen, Iggy Pop, Panic!, Aerosmith, You Too ve diğerleri. Ülkemizde en ünlüleri: Bis Bez, Leva Patika, Leb i Sol, Memoriya, Bla Bla, Teleks, Elita 5, Bastion, Anastasia, Mizar, Arhangel, Padot na Vizantiya, Sanatorium (tres metal), Rock Agresori, Superhiks, Area ve diğerleri.

RAP

Hiphop kültürünün dört temel ilkesinden biri olan rap müzik, DJ'lik/scratching, break-dance ve graffiti ile birlikte, ritim ve şiir kelimelerinin kısaltmasıdır, yani, ritim ve şiir ve ondan önceki caz ve blues gibi, belirgin bir şekilde Afro-Amerikan türüdür.

Müzik, rap'in zorunlu bir parçası olmasa da, anlatıma eşlik eden ritmiklik, bu tarzda içeriğin önemini vurgular. Yani, hiphop'un bir dereceye kadar blues'un daha modern bir çeşidi olduğu söylenebilir, öyle ki Afrikalı Amerikalıların yaşam zorluklarından bahsediyor. Yeraltı ve ticari rap var ve bugünlerde rap ile sıklıkla birlikte giden bir diğer tür, ritim ve blues'un kısaltması olan R&B'dir.

Alicia Keys

Cardy B

Başlangıçta, rock and roll ve blues'a yakındı ve yıllar içinde her türlü değişikliğe uğradı ve pop müzikle çok yakın bir hale geldi. 20. yüzyılın 90'lı yıllarından itibaren, şarkılarda genellikle rap ve R&B parçalarının kombinasyonları yapılır ve içeriğe göre birbirini tamamlar.

Toni Zen

Şekerleme

Rap ve R&B müziğinin en ünlü temsilcileri: 50 Cent, Eminem, Jay Z, Beyonce, Kanye West, Alicia Keys, Dr. Dre, Snoop Dogg, Justin Timberlake, Mariah Carey, Tupac, Usher, The Notorious B.I.G., Nicki Minaj, Mary J. Blige, Cardi B, John Legend, Drake, M.I.A., Whitney Houston, Aaliyah, Bruno Mars, The Weeknd ve diğerleri. Ülkemizde en çok tanınanlar: Toksikoloji, Toni Zen, Şekerleme, Takım, Yeraltı, Legiyata, Vrçak, Jovan Jovanov, 2Bona ve diğerleri.

ELEKTRONİK MÜZİK

Elektronik müzik, özellikle başlangıcında, avangard müzik türleri grubuna aittir. 20. yüzyılın başından itibaren, teknolojinin gelişmesiyle birlikte, birçok müzik yenilikçisi enstrümanlarını elektrikleştirmeye ve bestelerine dahil ettikleri yeni ses türleri yaratmaya başladılar. Daha önce adı geçen birçok isim elektronik müzikle deneyler yaptı. Başlangıçta, aralarında elektronik orgların (synthesizer) 'lerin de olduğu birkaç yeni enstrümanla bağlantı kurdular. Theremin, March dalgaları, trautionium, hammond organı ve diğerleri, daha sonra öncelikle bilgisayara bağlanacak şekilde ayarlandı.

Trautionium, kullanılan ilginç bir araçtır. Hitchcock'un "Kuşlar" filmi, Hammond organı, belki de Çoğunlukla pop, rock ve caz sanatçıları tarafından en çok kullanılan elektrikli enstrüman, besteci George Gershwin için de çekiciydi.

ABD'de 1952'de MoMA'da (New York Modern Sanat Müzesi) ilk elektronik müzik konseri düzenlendi.

70'lere doğru, disko ve funk müzikle kendini gösterdi ve daha sonra Detroit civarında en ünlü varyantı - tekno müzik kuruldu. Techno ve house, disko müziğinden sonra gelen alt türlerdir. Popüleriteleri hala katlanarak artıyor ve onları yukarıda bahsedilen hemen hemen tüm diğer çağdaş müzik türlerine yerleştirmeyi mümkün kılmıştır.

1939'da John Cage, saniyede devir hızını değiştirme olasılığı olan iki gramfon aracılığıyla döner tablanın ve vürmalı çalgıların enstrüman olarak kullanıldığı ve farklı seslerle deneylerin yapıldığı ilk elektronik eseri, "Imaginary Landscape" ("Hayali Manzara") yazdı. Bu, DJ'lerin gelişiminin habercisidir.

Hardcore-tekno, ortam-tekno, jangle, trance, break-beat, down-beat, asit-tekno ve progresif-tekno, yaygınlığı artmaya devam eden tekno müziğin alt türlerinden sadece birkaçıdır. En etkileyici temsilcilerden bazıları şunlardır: Olivier Messiaen, Edgar Varese, Jeff Mills, Carl Cox, Derrick May, Plasticman, Dave Clark, Sven Watt ve diğerleri. Aramızda ise: Mirko Popov, Goran Kan, Dejan Deks, Samoil Radinski, Galatea ve diğerleri öne çıkıyor.

Edgar Varese

Sven Watt

POP-MÜZİK

Pop müzik, terminolojik olarak popüler müziğe atıfta bulunur, ancak gerçekte, yukarıda bahsedilen popüler müzik ile aynı değildir. Popüler müzik herkesi kapsarken Şimdiye kadar bahsettiğimiz türler olan pop müzik, bunların en ticari, söylenebilir ve basit öğelerini alır ve bunları birleştirerek daha fazla sayıda insan için eğlenceli ve popüler şarkılar yaratır.

XX yüzyılın 40'lı yıllarında bir yerde ortaya çıktı ve sürekli ve hızlı değişebilirliği ile tanınabilir. Pop-hit'ler inanılmaz bir başarı elde eder, ancak kısa bir süre sonra izleyiciyi doyurur, daha sonra onları tamamen reddeder ve unuttur ve yeni hitlere dönüşür. Döneme bağlı olarak pop müzik, kompozisyonunda güncel eğilimlere uyum sağlayarak değişen derecelerde rock, rap, arrenby, techno, house, daha az sıklıkla caz veya blues ve folk unsurları içerir.

Christina Aguilera

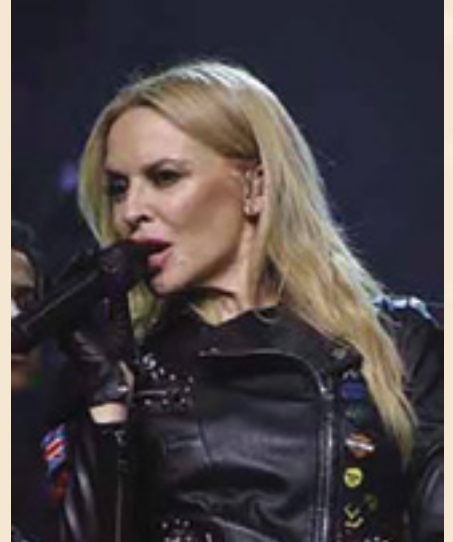
Britney Spears

Madonna

Dua Lipa

Kylie Minogue

Bu müzik türü çok değişken, geçici ve ticari olduğu için (eski veya şimdiki) birçok temsilcisi de vardır. Daha önce ve şimdiki kategorilerde de adı geçen bazıları: Michael Jackson, Madonna, Britney Spears, Kylie Minogue, ABBA, Prince, Rihanna, Lady Gaga, Christina Aguilera, Justin Bieber, Dua Lipa, Rita Ora, Bebe Rexha, Era Istrefi ve daha birçok isim.

Ülkemizde daha ünlü pop sanatçıları şunlardır: Dragan Miyalkovski, Slave Dimitrov, Todor (Toşe) Proeski, Karolina Goçeva, Kaliopi, Tamara Todevska, Adrian Gaca, Nokaut, Altuna Sejdiu, Şpat Kasapi, Leonora Poloska, Shkumbin Ismaili, Kaan Mazhar, Vlatko Lozanoski ve diğerleri.

Slave Dimitrov

Dragan Miyalkovski

Kaliopi

Karolina Goçeva

Adrijan Gaca

Altuna Seydiu

Todor Toše Proeski

Vlatko Lozanoski

ELEKTRO GİTAR

Elektro gitar, tellerde üretilen ses titreşimlerinin elektromanyetik alıcılar vasıtasıyla elektrik sinyallerine dönüştürüldüğü telli bir çalgıdır. Elektro gitar tarafından üretilen tonlar, distorsiyon, değişen renk, hacim vb. ile daha da değiştirilebilir.

Eric Clapton

David Gilmour

İlk olarak 20. yüzyılın 30'lu yıllarında ortaya çıktı ve günümüzde dünyanın en popüler enstrümanlarından biri. Çoğunlukla rock müzikte kullanılır, aynı zamanda blues, caz, pop, metal müzik vb.

Önde gelen elektro gitar sanatçıları: Eric Clapton, David Gilmore, Chuck Berry, Jimi Hendrix, Keith Richards, Carlos Santana, Slash, Vlatko Stefanovski, vb.

Karlos Santana

Vlatko Stefanovski

SİNTİSAYZER (ELEKTRONİK ORG)

Bir sentisayzer, hoparlörü ve genellikle klavyesi olan bir kontrol paneli olan elektrikli bir müzik aletidir. Analog (transistörler ve diyotlar gibi parçalardan oluşan) ve dijital sentisayzerler (sesi üretmek ve işlemek için mikroişlemcileri kullanan ve diğer dijital cihazlarla iletişim kurmak için MIDI teknolojisi olarak adlandırılan) vardır. sentisayzerler birçok enstrümanın sesini, insan vokallerini, doğa seslerini taklit edebilir veya yeni bilgisayar sesleri oluşturabilir. Sanatçılar: Jean Michel Jarre, Stevie Wonder, Herbie Hancock ve diğerleri.

Jean Michel Jarre

Herbie Hancock

DAVULLAR (BATERİ)

Davullar, bazıları membranofon kategorisinde yer alan çeşitli vurmali çalgılar içerir. Bu, davulcu tarafından bir grupta çalınan trampet, ziller, bas davul ve diğer benzer vurmali çalgıları içerir. Sanatçılar: Garabeth ve Garo Tavityan, Mike Portnoy, Philip Selway, Dave Weckle, Dennis Chambers ve diğerleri.

Garabeth Tavityan

Garo Tavityan

Dennis Chambers

Mike Portnoy

Aktivite:

Bu konuda ele alınan türlerden birinde bir Power Point sunumu oluşturun!

KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİNDE MÜZİK GELENEK VE GÖRENEKLERİ'NİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Folklor terimi, halk bilgeliği olarak tercüme edilebilir ve bir topluluğu tanımlayan ve onu diğerlerinden farklı kılan tüm unsurları içerir. Folklor, kültürde benzersiz olan şeydir - bir halkın inançları ve sanatları. Çoğunlukla halk eserlerinin, hikayelerinin ve derslerinin bir koleksiyonu olarak görülür, ancak folklorun sadece geçmişin tanıklıkları değil, aynı zamanda şimdiki zamanda yaşama talimatları olan kısımlarına da dikkat edilmelidir.

Bu tür unsurlar gelenek ve görenekler ve bunların aktarım yöntemi gelenektir. Gelenek (*traditionem*), belirli alışkanlıkların ve değerlerin nesilden nesile aktarılması eylemini ve dolayısıyla bunların muhafaza edilmesini ifade eden bir kelimedir. Ne de olsa, tutma neredeyse hiçbir zaman tamamlanmaz, çünkü gelenekler, folklorun geri kalanı gibi, yıllar boyunca nadiren değişmeden kalır. Ancak, bir kısmı her zaman hayatta kalmayı başarır.

Kırsaldan kente geçiş insanların yaşamlarını değiştirmeye ve eski alışkanlıklarını yenileriyle değiştirmeye başladı. Her ne kadar, çoğu zaman, ilk oluşumlarının nedenleri yavaş yavaş unutulsa da, geleneklerin hayatta kalmayı başardığı gelenek ve göreneklerinden'dir. Bu nedenle, ilk olarak pratik veya dini nedenlerle ortaya çıkan gelenekler, uygulandıktan sonra da devam edebilir ve nedenler ortadan kalkacak, bu yüzden yıllar içinde halk kuralları ve batıl inançlar olarak hatırlanacaklar. Günümüzde pek çok kişi bunları yalnızca "alışkanlıktan" veya nostaljiden dolayı uyguluyor.

Geleneklerin ve geleneklerin doğasından bağımsız olarak, çeşitli ulusal topluluklardaki folklor miraslarını ustaca vurgulama yetenekleri tartışılmaz. Özellikle Kuzey Makedonya Cumhuriyeti topraklarında, çok farklı etnik ve dini geçmişe sahip insanlar yaşadığı için, birçok farklı gelenek ve görenek türüyle tanışabilirsiniz. Bu nedenle, belirli bayramlar ve doğumlar, düğünler ve cenazeler gibi önemli olayların yanı sıra Yeni Yıl kutlamaları ve mevsimlerin değişmesi vesilesiyle çeşitli Hıristiyan, Müslüman, pagan ve daha birçok “adetler” ortaya çıkmaktadır.

Örneğin, Ortodoks Hıristiyanlıkta en önemli bayramlardan biri Noel (Bojick)'dir. Hıristiyan Tanrı'nın oğlu İsa Mesih'in doğumunu işaret eder ve onun habercisi Bojick Arifesi olan "Badnik" ile birlikte kutlamalar, sembolik şarkı söyleme, hediyeler verme ve kutsal tapınaklara - kiliselere gitme ile kutlanır. İslam'da Ramazan, kutsal kitap Kuran'ın Hz.Muhammed'e indirildiği aydır. Kutlama sırasında, gün boyunca yiyecek alımı hariç tutulur, meditatif arınma ve ruhun gözetilmesi, ayrıca ihtiyacı olan insanlara karşı şefkat ve hayırseverlik uygulaması önerilir.

Çok sayıda geleneğin izlediği bir başka önemli olay türü de düğün törenleridir. Her zaman şenlikleri, kutlamaları, şölenleri, şarkıları ve geleneksel dansları ve oyunları ifade ederler. Geleneklerin benzersizliği, bu etkinliklerin ayrıntılarında da gözlemlenebilir – şenlikli kostümler giymek, belirli şarkıları söylemek, belirli dansları yapmak vb. Ayrıca düğünü tamamlayan ek faaliyetler de vardır - düğünden önceki gün veya günün kendisiyle (genellikle günün farklı bölümleriyle) ilgili ritüeller ve yalnızca erkek, yalnızca kadın veya karışık katılımcılardan olan faaliyetlerdir. Damadın ve gelinin aile fertleri ziyaret edilir, tören yerine giden yol belirlenir, tamamlandıktan sonra gelen adetler tatbik edilir vb.

Benzer bir tören, erkek çocuklar için zorunlu bir dini ayin olan ve 5-8 yaşları arasında yapılan ve Müslüman nüfus arasında bulunan Sünnet'tir. Onun için düğüne benzer bir kutlama yapılır, buna küçük düğün denir. Bu kutlama münasebetiyle görkemli şölenler düzenlenir, ardından konukların daveti, ata binmiş çocuğun alışılmış at gezisi, birçok türkü söylenmesi ve çeşitli oyunlar oynanmasıdır.

Bir topluluğun ve dolayısıyla bizim folklorunun en önemli parçalarından biri **halk müziğidir**. Bu bölgelerin halk müziği son derece ilgi çekicidir, çünkü birbiri üzerine yığılmış çeşitli kültürlerin etkilerinin farklı karışımı, farklı dönemlere ait melodilerin ve eklemelerin çarpıcı bir kombinasyonunu yaratmıştır. Böyle bir zenginlik, karşılıklı olarak birbirine yabancı olan tüm güdeleri ehlileştirmeyi ve bunları tutarlı bir bütün haline getirmeyi başaran ulusal dehanın kapsamlı bir şekilde araştırılması için alan sağlar. Doğru bir şekilde analiz etmek için, müzikal folklor genellikle üç kategoriye ayrılır: türküler, halk müzik aletleri ve halk oyunları. Müzikal folklor çalışmasıyla ilgilenen bilime müzikal folklor veya etnomüzikoloji denir.

HALK TÜRKÜSÜ

Halk türküsü, sözlü gelenek yoluyla topluluğa aktarılan halk dehasının isimsiz bir yazarının eseridir. Bir nesilden diğere aktarım sırasında daha fazla varyasyonu türü vardır. Halk şarkıları, güncellikleriyle, yani insanların yaşadığı günlük durumlara bir yanıt ve eşlik olarak yaratılmaları ve performanslarıyla tanınabilir. Onlar aracılığıyla, geçmişte yaşayanların kişisel duygularını ve deneyimlerini tanıyabilir.

Onları icat eden kişiler çoğunlukla müzik notalarını bilmediklerinden, bu şarkılar sözlü olarak iletildi, bu nedenle sonraki her performansta aynı veya başka bir kişi tarafından hem müzikal hem de metinsel değişikliklere uğradılar. Bu nedenle, onları ilk icat edenin değil, tüm topluluğun eserleri olarak kabul edilirler. Halk türkülerinin birçoğu çoktan unutulmuş olsa da, geriye kalanlar eski yaşam tarzının ilham verici tanıklarındır.

Tür olarak, genellikle lirik, epik ve lirik-destansı şiirlere ayrılırlar, çünkü lirik olanlar duygular ve günlük deneyimler hakkında konuşanlardır, destanlar genellikle kahramanlık başarılarını veya önemli olayları mitolojik, veya devrimci doğa efsanevi vurgulayarak anlatanlardır, fakat lirik-destansı, önceki iki tür arasında bir yerde olanlardır.

İçerik olarak, aile ve ritüel olarak ayrılırlar (tatil, düğün, sünnet, dodol), aşk, mizah, emekçi (çoban, hasat, arıcılık, argatlık), devrimci (Ajdut, Komita, Kaçak, partizan...) vb. olanlardır.

Ritmik türküler: Şunlardan şbaretir: yamb, trohey, daktil, amfibrah, anapest ve bunların kombinasyonları, metrik açıdan ise: dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on ve. on altıya kadar olan metrik türkülerdir.

DODOL TÜRKÜSÜ

Дај ми, боже темен облак
Дај ми, боже темен облак
да зароси ситна роса
да запраши црна земја
да се роди жито, просо
да се ранат сирачиња
сирачиња, сиромаси

GURBET TÜRKÜSÜ

Туѓината пуста да остане

Туѓината пуста да остане
која од либето ме раздели
што го чекам време три години.
Ќе ги прашам млади печалбари
дали го видовте моето либе
од туѓина дома да ми иде.
На трета година писмо прати
и ми пиша нема да се врати.
Не се враќа друга си заљуби
и за неја тој си се ожени.

Олуштурулма yöntemine göre: halk türküleri ve yeni yaratılmış halk türküleri olarak ikiye ayrılırlar.

Halk türküleri: şimdiye kadar genel olarak bahsettiklerimiz, geçmişte toplu olarak ortaya çıkanlardır. kaynak türküler ve eski şehir türküleri olarak ikiye ayrılırlar.

Kaynak türküler, köylerde ortaya çıkan, daha çok 5/8, 7/8, 9/8, 11/8 ve 12/8 ritimli, ardından genellikle köy danslarının izlediği türkülerdir. Onlara eşlik eden çalgılar çeşitlilik gösteriyordu, ancak en yaygın olanları davul, kaval, daire, gayda, zurna ve diğerleri iken, tematik olarak bu şarkılar aile, aşk, ritüel, argatik, göçmen, yas ve devrimci içeriğe sahipti.

Kaynak türkülerinden farklı olarak 19. yüzyılda ortaya çıkmaya **başlayan eski şehir şarkıları** şehirlerde yaratılmış ve Batı Avrupa kültüründen etkilenmiştir. Çalgı grupları, askerî ve tambur orkestraları tarafından icra edilmekte olup, ritmi daha çok 3/4, 4/4, 7/8 ve 9/8 şeklinde olup, onları keman, tambur, daire, ud, kanun, kontrbas, akordeon, mandolin, klarnet ve benzeri çalgılar olup, içerikleri zanaat, aşk, bayram vb olanlardır. Eşlik eden danslar ve giyilen giysiler de Batı Avrupa etkileriyle çarpıcı biçimde eski şehirli olarak görünmektedir.

HALK KAYNAK TÜRKÜLERİ

Зурли трештат на сред село

Зурли трештат на сред село,
тапан буе рум дум -дум-дум,
младите моми иергени,
до две ора вијат.

Оздола иде стар бел дедо,
засукал мустаќи,
право трга на оро то
и тој да се фати.

Го здогледа Баба Неда,
за рака го фати:
- Каде одиш таро-аро,
оро да им грдиш?

Стој, почекај баба Недо,
до Моми да играм,
да се фатам до момите,
срце да разиграм.

Рум-дум дум-дум рум-дум дум-дум.
рум-дум дум-дум рум-дум дум!

HALK KAYNAK TÜRKÜLERİ

На пат за Шулон

На пат за Шулон, бре, момче,
викајќи го либето, бре, момче,
ај, ај, викајќи го либето, бре, момче.

О, дадино либе, бре, момче,
доведи ми ги овците во ограда, бре, момче,
ај, ај, доведи ми ги овците во ограда,
бре, момче!

Оти со тие прапорци, о, бре, момче
да не не чуе мајка, о, бре, момче!
ај, ај, да не не чуе мајка, бре, момче!

Колку многу врне, бре, момче,
ти фереџе немаш, бре, момче.

Кратково фереџе, о, бре, момче,
колената ми ги скина, бре, момче,
ај, ај, колената ми ги скина, бре, момче.

Долгово фереџе, о, бре, момче
ми ги скина рамената, бре, момче,
ај, ај ми ги скина рамената, бре, момче.

Пушти ги овците низ ограда, бре, момче,
тивко да разговараме, бре, момче,
ај, ај тивко да разговараме, бре, момче!

YENİ YARATILMIŞ HALK TÜRKÜLERİ

Yeni yaratılan veya yeni bestelenen türküler, orijinal türkülerin geleneksel melodik örneklerinden sonra yazılan daha modern şarkılardır. Birçoğu onları taklit olarak görse de, varlıkları halk müziği yaratma sürecini canlı tutuyor. Yeni oluşturulan şarkılar geleneksel enstrümanların yanı sıra synthesizer, elektro gitar ve diğerleri gibi enstrümanları da kullanır.

Bu türküler, **yazarın** - orijinal türkü ruhuyla yazılmış, zamanla değişikliğe uğramayan yeni şarkılar ve halka duyurulan - halk tarafından kabul edilen ve halk olarak kabul edilen yazar şarkıları - **değişikliğe uğrayan**, yeniden yapılan, toplu yorumlanan.

YENİ YARATILMIŞ HALK TÜRKÜLERİ

Жал за Деспина

Што ме разбуди стара мајко,
пусто срце ми е уморно,
од јадови за Деспина,
вчера мајко ја посвршија.

Две музики свират чалгини,
една весела, друга таговна.
Прва за неа, пеат сватови,
друга за мене, жал за Деспина.

Стара мајко ле, еве минува
и пред порти застанува.
Сите весели, таа солзи две
прошка бара мајко од мене.

Две музики свират чалгини,
една весела, друга таговна.
Прва за неа, пеат сватови,
друга за мене, жал за Деспина.

И да свирите, и да песте,
жал за Деспина не ќе помине.

“Лихнида кајче веслаше“
(“Lihnida kürek çekiyordu”)

“Розо моја“
(“Benim gülüm”)

“Ти донесов млада невеста“
(“Sana genç bir gelin getirdi”)

“Пастирката“
(“Çoban”)

“Како песок“
(“Kum gibi”)

“Свадба голема“
(“Büyük bir düğün”)

“Чаје шукарие“
(“Güzel çocuk”)

“Ти само ти“
(“Sadece sen”)

HALK MÜZİK ÇALGILARI VE AYRILMASI

Türküler ve oyunlar uygun halk çalgıları eşliğinde icra edilmeseydi elbette oldukları gibi olmazdı. Ancak enstrümanlar sadece basit bir müzik takviyesi ve ses zenginliği değildir - bir topluluğun halk müziğine belirli bir renk vererek, melodiler, ritim ve sözlerle birlikte onu tanımlar ve ayırt edici kılar.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti halk sanatında, kökenlerine göre geleneksel olarak ayrılan çok sayıda farklı halk enstrümanı vardır (gayda,kaval,düdük, şupelka, zurla, dvojanika, tambur, davul, daire) ve oryantal enstrümanlardan (grnata-klarnet, kemane,ud, kanun, cura-saz, oryantal tambur, keteli, darbuka, daireler ve defler - çalgılar). Performans yöntemine göre şöyle ayrılırlar: vurmali çalgılar, nefesli çalgılar ve yaylı çalgılar.

Vurmali çalgılar - onlarla ses, titreşen belirli bir deri veya plastik yüzeye vurularak elde edilir. Genellikle el, tahtadan sopa ile çalınır. Vurmali halk çalgıları şunlardır:

- **Davul** - Kestane, ceviz veya kayın ağacından yapılmış, iki parça tabaklanmış koyun veya keçi derisi ile kaplanmış, iki taraftan gerdirilip sıkılan, halkaları çapraz olarak birbirine bağlayan halatlarla iki taraftan gerilmiş bir vurmali halk çalgısıdır. Ses tokmak yardımıyla vurularak elde edilir. Kalın olan ve lüle şeklinde olan tokmağa çüven ya da çubek denir, ince çubuğun ismi ise "bızbız" dır.

- **Darbuka** – açıklığı tabaklanmış deri ile kaplanmış, vazo şeklinde kilden bir müzik çalgısıdır. Ses, sol koltuk altından tutularak, boyun üzerinden bir kordon geçirilerek gerilmiş deriye iki el ile dönüşümlü olarak vurularak üretilir. Arap asıllıdır. Mısır'da darabuke, Arapça'da darabukah denir.Günümüzde çeşitli halk bestelerinde ritmik bir çalgı olarak kullanılmaktadır.

- **Daire veya Def** – ritmik ve vurmali bir enstrümandır. Tahta bir çemberin üzerine gerilmiş keçi derisinden bir zara sahipken, kenarlar boyunca belirgin bir ses çıkaran çiftler halinde gevşek şekilde bağlanmış metal halkalar bulunur. Ses, daire-def'e vurularak üretilir.

Nefesli çalgılarda ses, çalgının borusunun ağzına üflenerek ve havayı titreterek üretilir. Ahşap ve bakır olarak ikiye ayrılırlar.

Karakteristik halk üflemeli çalgılar şunlardır:

• **Kaval** – dişbudak ağacından yapılmış ve tamamen süslemeli, her iki ucunda açıklığı olan bir üflemeli enstrümandır. İcra eden kişinin parmakları için dışta 7 açıklıkları (delikleri) (eşit aralıklı) ve içte bir başparmak deliği vardır. Üst açıklık daraltılmış ve keskin bir kenara sahiptir. Bir elin dört parmağı alt delikleri, dördü başparmak diğer elin üst ve iç deliklerini kapatacak şekilde iki elle çalınır. Eskiden bir çoban çalgısıydı, ancak şimdi solist olarak, bir çiftin parçası olarak ve bir orkestra çalgısı olarak yaygındır.

• **Tulum** veya **gayda**, aynı anda iki farklı tonda ses çıkarabilen nefesli bir çalgıdır. Gaydarka, bu enstrümanın müzikal olarak en çok maruz kalan kısmıdır. Gayda, çoğunlukla şimşir (kutsal), kızılçık, dişbudak ve akçaagaçtan yapılır. Önde yedi, arkada bir baş parmak açıklığı (deliği) vardır, borunun ucuna bir sipsi veya düdük takılır. Bu kısım gaydanın boynuna bağlanır ve bağlantı için sertliğe, sese ve estetik güzelliğe katkıda bulunan bir öküz boynuzu kullanılır. Üfleyici ağızlık, gayda (tulumu) üflemek için kullanılır. Çeşitli şekillerde yapılmış, ancak ahşaptan yapılmış diğer parçalarla aynı ahşaptan yapılmış yuvarlak bir borudur. Üfleyicinin gaydaya girdiği yere deri bir kapak veya “ıhlamur ahşap” takılır, bu da havanın ters yönde çıkmasını engeller. Gayda elde tutulur (körüğe zaman zaman hava doldurulur). İki elinin parmaklarıyla gayda çalınır. Üfleyici dizgin omuz üzerinden, sağ kol üzerinden aktarılır veya asılabilir. Gayda repertuarı, çeşitli dönemlerde icra edilen halk oyunları ve şarkılardan oluşmaktadır.

• **Zurna** - Zurna iki parça halinde yapılır: ahşap boru, alt uçta konik bir şekil ile uzatılmış ahşap bir parçadan “gövde” bölümü, ve “dil” olmak üzere iki ahşap bölümden oluşur. Zurnanın ön yüzünde yedi melodik açıklığı vardır ve sekizinci baş parmak için arkadaki açıklık ise soluk deliği olarak adlandırılır. Zurna, karakteristik, çok güçlü ve delici bir sese sahiptir. Neredeyse her zaman kendisine davul eşlik eder.

• **Düdük** – akçaagaç, kızılçık veya diğer ağaçlardan yapılmış ve daha büyük – düdük ve daha küçük – düdük olmak üzere iki boyutta üretilen, ucu düzleştirilmiş bir çalgıdır. İki oktavı kapsayan net ve hoş bir sese sahiptir. Çalma sırasında, çalgıcının vücudunun önünde dikey olarak tutulur.

• **Oyuk** veya **Şupelka** – kaval’a benzer, ancak daha kısa bir çalgıdır. Kızılçık, dişbudak, akçaagaç veya ceviz ağacından yapılır. Alt tonlarda yumuşak bir ses ve üstte keskin ve tiz bir sese sahiptir. Her elin üç parmağıyla çalınan altı açıklık (deliği) vardır. Konik bir üst ucu vardır. Solo veya diğer enstrümanlarla birlikte çalınır.

• **Çift sesli ıslık** – eşit kenarlı iki parçadan oluşan küçük, ahşap bir çalgıdır. Solda dört, sağda üç açıklık (deliği) vardır. Bir tarafta diğerinden bir oktav daha yüksek olan çift sesli bir ses üretir.

Yaylı çalgılarda ses, tellerin parmakla çekilmesiyle veya mızrapla (mızrap) veya yay ile tellerin çekilmesiyle elde edilir. Çoğu zaman, baş, boyun ve gövde/korpustan oluşan armut biçimli, üç parçalı şekillidirler. Halk telli çalgılar şunlardır:

• **Kemane/kabak kemane** – üç (nadiren dört) telli, telli, armut biçimli bir yaylı çalgıdır. Ses, sağ elle üzerlerine çekilen düz veya kavisli bir yay yardımıyla üretilir. Sol elin parmaklarıyla, tonların perdesini belirleyen tellere bastırılır. Dikey veya çapraz olarak tutulur.

• **Kanun** – Dik ve yamuk bir gövdeye sahip olan kanunun gövde tahtası çoğunlukla çınar ağacından, alt tabanı ıhlamur veya sıkıştırılmış kontrplaktan, burgu tahtası yumuşak bir ağaç olan ıhlamurdan, burgular gül, şimşir veya abanoz gibi sert ağaçlardan yapılır. Dik kenara bitişik üzeri özel bir deri ile kaplanmış daha doğrusu gerilmiş bir bölüme sahiptir. Teller gerilerek eğik kenardaki burgulara bağlanır, bu burgular telli enstrümanların genelinde mevcuttur ve akord işlemi bu bölgelerden yapılmaktadır. 24-27 perde arası bir müzik aletidir. Her bir perdedeki sesi 3 tel tınlatır. Farabi'den sonra yaygın olarak Araplar tarafından kullanılan Kanun, Santur ve Klavsen ile aynı grup içerisinde yer alır diğer bir tabirle akraba olarak bilinir. Kanun çalan kişiye Kanuni adı verilmektedir. Kanun solo bir enstrüman olarak kullanılmaktadır. Topluluklarda kullanılan kanun, çalgıcı grubu adı olarak bilinen topluluklarda icra edilmektedir.

• **Mandolin** – bir mızrap/pena ile çalınan, dört çift telli bir enstrümandır. Rönesans İtalya'sının karakteristik özelliğidir, ancak güzel sesi bölgedeki birçok ülkede popüler hale geliyor, bu nedenle hem folklorda hem de besetçinin müziğinde kullanılıyor. Solo ve orkstralarda kullanılır.

• **Tambura/tambur** – ülkemizde görünümü telli bir halk çalgısıdır. Tambur genellikle akça ağaç, ıhlamur, elma veya armut ağacından yapılmaktadır. Üç temel bölümden oluşur: gövde, boyun ve baş kısım. Tel sayısı 4, 5 veya 6 olabilir, ayrı ayrı veya çift telli olarak akort edilebilir. Tek başına veya topluluk halinde çalınır ve genellikle kaval, gusla ve gayda ile birleştirilir.

• **Gusla/kemençe** – yay ile çalınan, genellikle tek telli ve daha az sıklıkla iki telli bir çalgı. Keskin ve dramatik bir ses üretir. Balkanlar boyunca çeşitli topluluklarda bulunur.

• **Çiftelia/Keteli** – adı Arnavutça "çift" anlamına gelen "çifteli" kelimesinden gelen geleneksel, Arnavutça, halk, telli bir çalgı. Biri alçak bir ton üreten, eşlik görevi gören, diğeri ise melodik çizgi ana çalgıyı çalan iki telden ibarettir.

• **Cura/Saz** – 50 ila 70 cm uzunluğunda geleneksel, Türk, halk, telli çalgısıdır. Biri ana melodi için, ikisi eşlik için olmak üzere üç çift telden oluşur.

• **Şarkia** – Keteli/çiftelia'nın daha büyük olan çalgısıdır. Başında ön ve yan akord kulakları olan geleneksel, Arnavut, halk, telli bir çalgıdır. 5, 6 veya 7 teli vardır, bunların en yükseği melodiyi çalarken diğerleri eşlik içindir.

Aktivite:

Halk müzik aletlerinden bir albüm yapınız!

ALAYBAŞI HALK GELENEĞİ

Buraya kadar sözünü ettiğimiz folklorik, senkretik topluluğun türkü ve halk çalgılarının yanı sıra üçüncü yönü ise geleneksel halk geleneğidir. Danslar/alaylar (horos) genellikle türkülere eşlik eden halk oyunlarıdır (ancak sessiz danslar da vardır). Makedon ve bu bölgede yaşayan diğer halkların folklor gelenekleri, hem dansta hem de daha önce incelediğimiz diğer folklor unsurlarında eşit derecede iyi tanınabilir.

Alay oyunları yarı dairesel, açık form (açık çelenk), dairesel, kapalı form (kapalı çelenk), alay veya lesa olabilir ve dansçılar dans sırasında elleri, omuzları, veya kemerlerinden bağlanırlar veya kollarını çapraz tutabilir, birbirlerinin kollarını ve ellerini aşağıda tutabilirler. Oyuna katılan tüm katılımcılar, bazen ek hareketler yapan ön ve son hariç, aynı şekilde oynarlar. Alaylar çoğu zaman sağa doğru oynanır, ama sola doğru oynayanlar da olabilir.

Bölgeye göre, Kuzey Makedonya'da çeşitli bölgesel dans grupları tanınmaktadır - doğu, batı, kuzey, güney, orta ve güneybatı.

Mizaç açısından her türlü dans vardır - hızlı, yavaş, belirgin ritmi olan, neşeli, üzgün vb. , dizlerin üzerinde ve vücudun dönüşlerinde oynamak. Ayrıca bir dansta ritimde, genellikle daha yavaştan daha hızlıya doğru bir değişiklik olabilir. Bayramlarda ve kutlamalarda genellikle kiliselerin, evlerin ve okulların önünde yapılır.

OYUN ALAYLARI'NIN İSİMLERİ		
1.	GELDİKLERİ BÖLGELERE GÖRE	Draçevka, Ovçepolka, Berovka, Ratevka, Çrnogorka, Sviņisko, Skudrina, Kiçevsko, Kocacisko.
2.	ÖZEL İSİMLER	Petrunino, Gerovato, Baba Gyurgya, Çangulovo, Panteovo
3.	TİCARET	Kopačka, Kasapsko, Kalaycisko.
4.	OYNAMA VE BAĞLANMA ŞEKLİ	Hafif, Yana doğru, Oturmalı, Dönerek, Ağır oyun(Teškoto).
5.	GELENEKSEL	Düğün: Gelin alayı, Şahitler alayı, Kayınvalide oyunu, Kayınbirader.
6.	SAVAŞÇI	Aramisko, Komitsko.

Oyunların iki temel bölümü vardır. İlki onları *erkeklerle* ayırır (daha keskin, daha savaşı, daha fazla desen ve daha fazla sıçrama ile. Oyun üstü ilkesine dayanırlar, ve tutulma şekli (bağlanma) bir el için, bir omuz için, göğüs yüksekliğindeki eller için, bir kemer için veya bir dayre - bir çoban asası için olabilir), *kadınısı* (daha özgür, daha mütevazı, daha sakin ve daha zarif, orta, küçük metroritmik desenlerle, dengeli adımlar, amuda kalkma, eller aşağı pozisyon, bel, bir mendil ve küçük parmaklar içindir) ve *karişik şekli* (birliği sembolize eder ve bağlanma (tutulma) genellikle eller veya bir mendilden ibarettir).

TOPLU VE RİTÜEL OYUNLAR

Oyun alayları'nın ikinci bölümü, işlevine göre yapıldığı için toplu oyunlar ve ritüel (merasim) oyunları olarak ikiye ayrılır. **Toplu oyunlar** genellikle bir buluşma yerinde, çayırlarda veya diğer açık alanlarda oynanır ve her zaman el yapımı kostümler giyen katılımcılarının, oyun becerilerinin halka gösterilebileceği yerlerdir.

Ünlü erkek toplu oyunları şunlardır: Toska, Sitna lisa, Çučuk, Postupano, Kopačka, Kalajcisko, Komitsko, vb. Ünlü kadın oyunları ise şunlardır: Kadın bağlama, Koçansko, Tresenitsa, Kadın teknesi, Berovka, vb. karışık halk oyunları da şunlardır: Lisolay, Sirto, Velgoško, Canguritsa, Povrateno vb.

Ritüel (merasim) halk oyunları, ritüel-sosyal, efsanevi-dini ve genellikle şamanik bir karaktere sahiptir. Görevleri, mevsim değişikliği vb. gibi belirli önemli dini bayramlarda ve yılın dönemlerinde toplumda ve doğada bireysel ve toplu düzeni yeniden kurmaktır.

Bu oyunlar eski Slav, pagan inançlarından kaynaklanır ve daha sonra Hıristiyan, Bizans, Bogomil ve oryantal unsurlarla desteklenir. Ritüel oyunlar, Bojik (Noel) ile Voditsi (su günü) arasındaki günlerde genellikle maskeler altında gerçekleştirilen erkek oyunu ile alay şeklindedir. O zaman kötü ruhların serbest kaldığına ve topluluğun henüz kutsallaştırılmadığına ve düzenlenmediğine inanılır, bu nedenle büyüü koruma sağlamak gerekir.

Bunlara Bozovtse köyündeki Karnavallar, Koledars, Yamalias, Babars, Eşkars, Meçkars, Vasiliçars, Surovars, Surats, Bamburs, Rusalii (Bizans - Rosalii), Şarplanina (İlirya) karnavalları vb. dahildir. Kadınların ritüel alayları genellikle Paskalya tatili etrafında gerçekleştirilir ve bahar ritüel döngüleri ile bağlantılıdır ve burası Lazariki, Vodiçarki, Gyurgovdenki, Dodolarki vb.'nin bulunduğu yerdir.

Ritüel dansların özel bir alt kategorisi, **düğün töreninden** gelenlerdir. Bu mekanlardaki düğün töreni her zaman çok önemli olmuştur, bu nedenle tören sırasında gerçekleştirilen ilgili ritüel eylemlere karşılık gelen daha fazla düğün oyunları yaratmak gerekiyordu. Şahitler, kayınpederler, kayınvalideler, gelinler ve damatlar, düğün döngüsünü oluşturan dansların sadece birer parçasıdır.

Gördüğümüz gibi, oyun halk geleneği bu bölgelerde inanılmaz derecede zengin ve çeşitlidir, ancak Makedon halk dansları en yaygın olmasına rağmen Kuzey Makedonya Cumhuriyeti topraklarında bulunabilen çeşitli halk oyunları (özellikle Pravoto, Pajduškoto, Eleno mome, Çupurlika ve Teškoto), sadece bir parçasıdır.

Makedon halkı arasında olduğu gibi, Arnavut halkı arasında da açık ya da kapalı daire şeklinde erkek ve kadın alayları vardır. İsimler bölgelere, şehirlere ve kişiliklere göre elde edilir, örneğin: Karadaçko oro (alayı), Debarsko oro (alayı), sonra İskender Bey'e adanmış oyunlardan şunlar öne çıkıyor: Şota, Mehmetovo alayı, Üsküp, Debar, Rugovo, Gaideciya, vb. Erkek dansları daha belirgindir - Kılıçların Dansı ve "Kalacoyna" tipi danslar (10'dan 15'e kadar tam sırayla gerçekleştirilir), genellikle düğünlerde trompet ve davul eşliğinde yapılan açık danslardır. Kadın dansları daha bireyseldir, daha küçük kapalı dairelerde, çoğunlukla kapalı ortamlarda oynanır.

Bu bakımdan **Türk kadın oyunları** da benzerdir ve çoğunlukla kapalı ev ortamında icra edilir. Onlara şarkılar ve halk öalgıları (daireler) eşlik eder ve belirli bir ritüel karakteri vardır. Türk toplumunda kadın ve erkek dansları arasındaki cinsiyet ayrımı açıkça vurgulanmaktadır. Bu bakımdan hem erkek hem kadın hem de karışık olarak oynanan Horon dansı ilgi çekicidir. Daha serbest hareketlerle oynanan Çiftelli dansı tek başına veya çiftler halinde oynanabilir. Yavaş ve zor olan, tek tek, çiftler veya gruplar halinde icra edilebilen erkek Zaybek dansı da öyledir.

Yarım bükülmüş kolları olan açık bir daire içindeki zincir sistemi, *Roman oyunları geleneğinin* karakteristiğidir. Özel bir alt tür, kalça ve mideye odaklanan bireysel bir biçimde kadın dansı olan *çoçek*'tir.

Ulahlarar asında oyun geleneği Makedon halkının oyunlarına çok benzer. Bayrağın oynandığı “Hlambura” dansı karakteristiktir.

Sırp dansları ise 2/8 ve daha az sıklıkla 7/8 ve 9/8 olmak üzere özel bir ritme sahiptir. En nl Sırp dansları Şunlardır: “Ujiko”, “aak”, “Kolubarski vez”, “Moravats” ve diğerleri.

“Teşkoto” (Ağır oyun) - en tanınmış ve zor Makedon erkek danslarından biridir. Bistra Dağı’ndaki Kuzeybatı Makedonya’daki Galinik köyünden kaynaklanmaktadır. Önceleri köyün sonunda, göçmen iŐçiler yurt dıŐına gönderildiğinde bir ayrılık alayı olarak icra edildi, ancak zamanla Makedon halkının diğer acılarıyla eŐ anlamlı hale geldi.

“PajduŐko”/piyano dansı – 2+3 ritmik figürlü 5/8 zaman ölçülü halk dansıdır. nce erkek, sonra karışık dans olarak oynanmaya başladı.

“Berovka” - 2/4 zaman Ől, ellerin serbestçe tutulduğu bir halk kadın dansı olarak oynanır. Küçük, hızlı adımlarla ve bolca zıplayarak oynanır.

Ritim, iklimimizin halk sanatını diğerlerinden ayıran temel unsurlardan biridir. Karmaşık ve genellikle düzensiz ve bileŐik ölçülerden ibarettir. En yaygın olanları 5/8, 7/8, 9/8, 2/4, 3/4, 3/8, 4/4, 8/16 (3+2+3), 9/16 (3+2) + 2+2), 11/16 (2+2+3+2+2) ve (3+2+2+2+2) vb.zamanlı ller.

MÜZİK GELENEK VE GÖRENEKLERİ'NİN DEĞERİ VE ÖNEMİ

Buraya kadar bahsettiğimiz her şey bir milletin milli yaratıcılığını oluşturur. Tabii ki, yakınlardaki diğer halklara da yayılıyorlar, ancak bölgesel olarak, bu tür folklor özellikleri belirli bir iklimde yaşayan insanların halk geleneklerinin eşsiz bir tanıklığını temsil eder. Bu nedenle, dünyanın önünde fark edilmeyi ve tanınmayı ayrıca gezegenin her yerinden geri kalan çeşitli halk yaratımlarına katılmayı hak ediyorlar. Örneğin Makedonya'nın somut olmayan kültürel mirası bu alanda zaten tanınmakta ve UNESCO tarafından korunmaktadır. Aşağıda, içinde orijinal ve etkileyici olduğu düşünülen, korunan müzik gelenek ve göreneklerinden birkaç örnek listelenecektir.

Aralık 2013'te Bakü Konferansı'nda koruma altında ilan edilen İştıp'ten "Çet'rse" geleneği, 22 Mart'ta dini bayramda 40 şehit adında uygulanır. Yol boyunca yürüyen herkesin en az 40 kişiyi selamlamak zorunda olduğu Isar Kalesi'ne bir tırmanış içerir. Küçükler de toplam 40 adet çakıl topluyor, 39'u Bregalnica nehrine atılıyor, biri de hayat arkadaşlarını hayal edeceklerine inanıldığı için yastığın altına bırakılıyor.

Hıdrellez bahar şenliği – UNESCO 2017’de koruma altına alınmıştır. – Türk, Roman, Arnavut, Makedon, Bulgar, Suriyeli, Rumen ve dünyadaki diğer halklar tarafından uygulanmaktadır. Gregoryen takvimine göre 6 Mayıs, Jülyen takvimine göre 23 Nisan’a denk gelen Ruz-ı Hızır ve takvim olarak Rumi, Gyurgovden günü, Erdelezi vb. adlarla da anılan gün, Hz. peygamberler Hızır/ St. George ve İlya tanıştılar. Sonra birleştiler ve kendilerine Hıdrellez dediler. Kutlama, kışın sonunu ve yazın başlangıcını işaretler.

1 Mart **martinlerle** ilgili kültürel uygulamalar – UNESCO 2017’de korunmaktadır. - Kuzey Makedonya’da (özellikle doğu kesiminde, Delçevsko ve Piyanets’te), Bulgaristan’da (Martenitsa olarak bilinir), Romanya’da ve Moldova’da (Martinşore olarak bilinir) bulunurlar. 1 Mart’ta martini olarak bilinen beyaz ve kırmızı ipliklerin iç içe geçmesiyle yapılan el yapımı muskalar hediye edilir. Büyülü ritüelin Hıristiyanlık öncesi kökenleri vardır ve baharın başlangıcı ile ilişkilidir. Martiniler ilk çiçek açan ağaç, ilk kırlangıç veya leylek görülene kadar elde taşınır. Sonra çözülür ve bir ağaca asılır veya bir taşın altına bırakılır, bu sırada dilek tutulur.

Dolni Polog’dan **sesli, iki sesli, erkek şarkı**, Kasım-Aralık 2015’te Nambia’daki UNESCO oturumunda koruma altına alındı. Yerel tarih, gelenek, kültür ve mitolojiye bağlı, kuşaklar arası, sözlü olarak aktarılan, çok sesli şarkı söylemenin geleneksel bir biçimidir.

Sosyal oyun alayı “Kopačka” - 2014 yılında UNESCO tarafından korunmaktadır. - Dramçe köyünden, Pijanets, orijinal, erkek, toplu alay, ardından bunları bir, iki veya beş davulu takip eder ve aşağıdakilerden oluşur:dört ritmik ve oyun birimi: “Şetanitsa” (alayın yaratılması, en deneyimli lider oyuncular tarafından), oyuncu liderinin işaretleriyle tekrarlanan “Sitno”, “Preflačka” ve “Kopnvanye-kopačka” alayları’dır. Aslında, toprağı kazma, ezme ve tesviye etme sürecinin bir simülasyonudur. Küçük ve hızlı adımlarla, uçar ve huysuz, tüm ayak üzerinde oynanır. Yerde çok fazla atlama, iniş, makas, yan hareket ve tekme var. Sanatçılar, sol elleri sağ ellerin önünde olacak şekilde kemere tutunurlar.

Aktivite:

1. Ülkemizdeki folklor festivallerinden bahsedin ve sesli-görüntülü sunum yapın!
2. BİT (bilgisayar veya tablet) kullanımı yoluyla Kuzey Makedonya Cumhuriyetinde’ki gelenek ve görenekler hakkında mini bir proje oluşturunuz!

“Müzikle ilgili iyi bir şey, size çarptığında acıtmaması.” - Bob Marley

“Tek gerçek müziktir.” - Jack Kerouac

“Tanıdığım her yazar bir müzisyen olmayı tercih eder.”
- Kurt Vonnegut

“Bana uçmayı öğretemiyorsan, şarkı söylemeyi öğret.” - J. M. Barry

“Müzik, sihrin en güçlü şeklidir.” - Marilyn Manson

“Müzik dünyayı değiştirebilir çünkü insanları değiştirebilir.” - Bono

1975 yılında Queen'den.
İlk kaydedilen pop müzik videosu "Bohemian Rhapsody" içindi.

Müzik endüstrisi, internette'ki şarkı satışından yaklaşık dört milyar dolar kazanıyor, ancak yasadışı indirmelerden yaklaşık kırk milyar dolar kaybediyor.

Disk jockey/DJ terimi ilk kez 1937'de kullanıldı.

Bazı araştırmalara göre kalp atış hızınız dinlediğiniz müziğin temposuna göre ayarlanabiliyor.

Contents

ÖĞRETİM KONULARI.....	4
„ОДА НА РАДОСТА“- NEŞEYE ŞARKI.....	5
TOPLUMDA MÜZİĞİN YERİ VE ROLÜ.....	6
RÖNESANS.....	8
RÖNESANS MÜZİĞİ XV - XVI yüzyıl	9
Giovanni Pierluigi de Palestrina.....	10
Orlando di Lasso.....	11
DÜNYACA MÜZİK FORMLARI/ MANEVİ (DİNİ) FORMLAR	13
BAROK.....	15
BAROKTA MÜZİK.....	16
Johann Sebastian Bach.....	19
Georg Friedrich Handel.....	20
KLASİZİZM.....	23
KLASİZİZMDE MÜZİK.....	25
Franz Josef Haydn.....	26
Wolfgang Amadeus Mozart.....	26
Ludwig van Beethoven.....	27
ROMANTİZM.....	30
Franz Peter Schubert.....	32
Bedrich Smetana.....	34
Petar İlyiç Çaykovski	35
Giuseppe Verdi	38
Gioachino Rossini.....	40
Richard Wagner.....	41
Georges Bizet	42
İZLENİMCİLİK.....	43
Claude Debussy.....	44
Maurice Ravel	45
XX. YÜZYILDA MÜZİK.....	46
Igor Stravinsky.....	50
Karl Orff.....	51
MAKEDONYA'DAKİ İLK MÜZİSYENLER.....	53
Naum Miladinov - Miladin.....	54
Atanas Badev.....	55
XX VE XXI YÜZYILDA MAKEDONYA'DA MÜZİK.....	57
Todor Skalovski	58
Trajko Prokopiev.....	59
Kiril Makedonski.....	60
Vulnet Tairi.....	62
Fatos Lumani.....	62
XX VE XXI YÜZYILDA POPÜLER TÜRLER VE ENSTRÜMANLAR.....	63
CAZ VE BLUES.....	64
Rock and roll (Rock'n Roll).....	65
RAP.....	66
ELEKTRONİK MÜZİK.....	67
POP-MÜZİK.....	68
ELEKTRO GİTAR.....	70
SİNTİSAYZER (ELEKTRONİK ORG).....	71
DAVULLAR (BATERİ).....	71
KUZEY MAKEDONYA CUMHURİYETİNDE.....	72

MÜZİK GELENEK VE GÖRENEKLERİ'NİN TEMEL ÖZELLİKLERİ	72
HALK TÜRKÜSÜ.....	75
YENİ YARATILMIŞ HALK TÜRKÜLERİ.....	78
HALK MÜZİK ÇALGILARI VE AYRILMASI.....	79
ALAYBAŞI HALK GELENEĞİ.....	82
TOPLU VE RİTÜEL OYUNLAR.....	84
MÜZİK GELENEK VE GÖRENEKLERİ'NİN.....	89

